PATVIRTINTA
Pasvalio rajono savivaldybės tarybos
2017 m. birželio 20 d. sprendimu Nr. T-155

DVINARĖS ĮMOKOS UŽ KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ SURINKIMĄ IR TVARKYMĄ ĮVEDIMO PASVALIO RAJONO SAVIVALDYBĖJE GALIMYBIŲ STUDIJA

TURINYS

1. Įvadas 1
1.1. Atliekų tvarkymo specifika 1
1.2. Darbo tikslai ir uždaviniai 2
2. Esamos komunalinių atliekų tvarkymo situacijos savivaldybėje apžvalga 3
2.1. Savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistema 3
2.1.1. Trumpa savivaldybės apžvalga 3
2.1.2. Atliekų tvarkymo teisinė sistema 3
2.1.3. Komunalinių atliekų tvarkymo esamos būklės apžvalga 4
2.1.4. Komunalinių atliekų susidarymas 7
2.1.5. Surinktų komunalinių atliekų panaudojimas ir šalinimas 8
2.1.6. Atliekų tvarkymo įkainiai 10
2.1.7. Duomenys apie komunalinių atliekų sąvartynus 10
2.2. Susiję projektai 11
2.3. Finansinių ataskaitų analizė 11
2.3.1. Balanso analizė 11
2.3.2. Pelno (nuostolių) ataskaitos analizė 13
2.3.3. Atliekų tvarkymo veiklos finansinė analizė 14
2.3.4. Finansinės analizės išvados 16
2.4. Esamos situacijos apibendrinimas ir išvados 16
3. Dvinarės rinkliavos dydžių nustatymas 18
3.1. Teisinė bazė ir DVR dydžių nustatymo eiga 18
3.2. Komunalinių atliekų kiekių prognozė 19
3.3. Komunalinių atliekų tvarkymo sąnaudos 20
3.4. Dvinarės rinkliavos parametrų pasirinkimas 27
3.4.1. Dvinarės rinkliavos parametrų įvertinimas 27
3.4.2. Dvinarės rinkliavos parametrų apibendrinimas 30
3.4.3. Galimybė naudoti parametrą „atiduodamų mišrių komunalinių atliekų svorio (kiekio) norma“ 31
3.4.4. Pasirinktas sprendimas 32
3.5. Pagrindiniai DVR dydžių įvertinimo principai 33
3.5.1. DVR pastoviosios dedamosios įvertinimas 33
3.5.2. DVR kintamosios dedamosios įvertinimas 36
3.6. DVR dydžių nustatymas 37
3.6.1. DVR pastovioji dedamoji 37
3.6.2. DVR kintamoji dedamoji 41

3.6.3. DVR dydžiai ir jų keitimas..... 45

1. ĮVADAS

1.1. Atliekų tvarkymo specifika

Komunalinių atliekų tvarkymo sistemų finansavimas yra viena intensyviausiai aptariamų temų šiandieninėje Europoje ir ypač naujosiose šalyse narėse. Specialistai seniai pastebi, jog joks mokestis ar atsiskaitymas už komunalines paslaugas nesukelia tiek ginčų, kaip apmokėjimas už atliekų tvarkymą. Vienareikšmiai nustatyti atliekų tvarkymo įkainį yra sudėtinga dėl sudėtingos atliekų tvarkymo sektoriaus specifikos, kurią apibūdina šie faktoriai:

- Susidarantį komunalinių atliekų kiekį namų ūkyje sudėtinga tiksliai išmatuoti svorio vienetais, tai reikalauja didelių investicijų į atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtrą.
- Patekusių į komunalinių atliekų surinkimo konteinerius atliekų svoris ženkliai pasikeičia priklausomai nuo santykinės drėgmės, meteorologinių sąlygų, metų laiko ir t.t.
- Komunalinių atliekų tvarkymas yra atvira sistema, turinti daug atliekų tvarkymo srautų ir galimybių (pakuočių surinkimo sistemos, gamintojų atsakomybė ir t.t.), todėl atliekos, kurių tvarkymas yra apmokestinamas brangiausiai, dažnai keliauja į viešąsias erdves, darbovietes, stambiųjų ir kitų atliekų surinkimo aikšteles, antrinių žaliavų konteinerius, yra deginamos, nelegaliai šalinamos ir t.t.
- Pastebima, kad gyventojų elgsena komunalinių atliekų tvarkymo procese, daugiau priklauso nuo įpročių, vertybinių nuostatų, išsilavinimo, nei nuo veikiančios apmokėjimo sistemos.
- Didžiulį vaidmenį visame procese vaidina psichologinės nuostatos:
    - nepasitikėjimas tuo kas nauja;
    - įsitikinimas, kad senieji (įprastiniai) atliekų tvarkymo būdai namų ūkyje (degių atliekų deginimas, pelenų išbarstymas ar užkasimas, atliekų vežimas į viešąsias erdves) nėra jau tokie blogi ir nepriimtini;
    - kiekvienas gyventojas asmeniškai, tiesiog savo kieme, susiduria su atliekomis ir jų tvarkymo procesu, todėl labai gerai jaučia visas silpnąsias proceso puses, gręsiančius pavojus, gerai pažindamas savo ydas ir vertingas savybes, kaimynus bei bendruomenę, sieja visus šiuos faktorius tarpusavyje, analizuoja ir kartais priima pačias prieštaringiausias išvadas;
- Komunalinių atliekų tvarkymas turi labai ryškų socialinį efektą, nes skirtingų socialinių sluoksnių gyventojų vartojimas labai skiriasi, diegiant apmokėjimo sistemas pagal susidarantį atliekų kiekį labai nukenčia mažas pajamas turinčios šeimos, auginančios mažus vaikus, todėl kyla socialinė įtampa.
- Mokslininkai taip pat nepateikia kokių nors aiškių ir neginčytinų rekomendacijų, kaip racionaliai apmokestinti atliekų tvarkymą, kuriomis galėtų remtis valstybių vyriausybės, reglamentuodamos procesą ar savivaldybės, priimdamos atliekų tvarkymo sistemos plėtros ir apmokestinimo sprendimus.

Lietuva socialine prasme turi ir tam tikrų ypatumų - emigravus nemažai daliai darbingų gyventojų, vyraujanti socialinė grupė tapo pensinio amžiaus gyventojai, ir tai ypač ryšku tapo kaimiškosiose savivaldybėse, todėl politiškai įmanoma priimti tik gana konservatyvius, jokiu būdu nepažeidžiančius šios socialinės grupės interesų, sprendimus arba išvis nepriimti jokių sprendimų.

Nežiūrint į gana komplikuotą socialinę situaciją, esanti netobula atliekų tvarkymo ir finansavimo sistema verčia savivaldybes ieškoti naujų sprendimų. Pagrindiniai to ieškojimo tikslai:

- Įtraukti visus namų ūkius į komunalinių atliekų tvarkymo sistemą.
- Didinti išrūšiuotų komunalinių atliekų kiekį ir mažinti atliekų šalinimą sąvartyne.

- Mažinti nelegalų komunalinių atliekų šalinimą ir nekontroliuojamų teritorijų teršimą.
- Skatinti daržo ir sodo atliekas bei virtuvės atliekas tvarkyti namų ūkiuose jas kompostuojant.
- Mažinti bendruomenių nepasitenkinimą dėl jų požiūriu neteisingos ar neproporcingos kaštų padengimo sistemos ir mokėjimų paskirstymo tarp atliekų turėtojų.
- Kadangi paraleliai savivaldybių kuriamai komunalinių atliekų tvarkymo sistemai veikia arba privalo veikti gamintojų atsakomybės sistema, savivaldybės siekia, kad gyventojai mokėtų tik už savivaldybės kompetencijai priskirtų komunalinių atliekų tvarkymą.
- Savivaldybės privalo pasiekti tam tikrus vyriausybės nustatytus atliekų tvarkymo paslaugų standartus ir vykdyti atliekų tvarkymo užduotis.

Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo nuostatos skatina regionų savivaldybes derinti veiksmus, kooperuoti išteklius organizuojant efektyvias komunalinių atliekų tvarkymo sistemas. Įstatyme numatomos savivaldybių funkcijos – komunalinių atliekų tvarkymo sistemų organizavimas, jų funkcionalumo užtikrinimas, be šeimininkių atliekų tvarkymo organizavimas bei komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų administravimas. Įstatyme nustatyta, kad pagrindinis savivaldybių atliekų tvarkymo planų tikslas - nustatyti komunalinių atliekų tvarkymo sistemų organizavimo priemones, kurios užtikrintų aplinkosaugos, techninius-ekonominius ir higienos reikalavimus atitinkančios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos pasiūlą visiems savivaldybės teritorijoje esantiems asmenims.

Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane numatytos užduotys žymiai sumažinti mišrių komunalinių atliekų patenkančių į sąvartynus kiekį priverčia savivaldybes išanalizuoti galimas apmokestinimo už komunalinių atliekų tvarkymą alternatyvas ir tobulinti jau esančius apmokestinimo būdus.

1.2. Darbo tikslai ir uždaviniai

Darbo tikslas – remiantis tarptautine ir Lietuvos patirtimi, išanalizavus Pasvalio rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, joje susidarančias sąnaudas, identifikuoti komunalinių atliekų tvarkymo apmokestinimo galimybes bei nustatyti tinkamiausią apmokėjimo už komunalinių atliekų tvarkymą apskaičiavimo sprendimą, kuris geriausiai įgyvendintų pagrindinius atliekų tvarkymo principus.

Siekiant iškelto tikslo buvo atlikta sisteminė praktinių tyrimų rezultatų analizė, kuri leido įvertinti skirtingus rinkliavų formavimo sprendimus ir jais vadovaujantis pateikti pasiūlymus. Galimybių studiją Pasvalio rajono savivaldybės užsakymu parengė UAB „Jostra“. Darbe panaudota ankstesnių darbo autorių atliktų tyrimų rezultatai. Galimybių studija parengta vadovaujantis UAB Panevėžio regiono atliekų tvarkymo centras (toliau – PRATC), UAB „Pasvalio gerovė“ bei Pasvalio rajono savivaldybės pateikta informacija apie atliekų kiekius, jų pasiskirstymą tarp atskirų atliekų turėtojų grupių, komunalinių atliekų tvarkymo sistemos eksploatavimo kaštus ir kita pateikta informacija. Skirtingų sprendimų investiciniai ir eksploataciniai kaštai įvertinti remiantis PRATC ir Pasvalio rajono savivaldybės pateiktais duomenimis apie įgyvendinamus projektus, atliktais skaičiavimais bei alternatyvių projektų duomenimis.

2. ESAMOS KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO SITUACIJOS SAVIVALDYBĖJE APŽVALGA

2.1. Savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistema

2.1.1. Trumpa savivaldybės apžvalga

Pasvalio rajono savivaldybė yra Panevėžio regionui priklausanti savivaldybė, kurios teritorija yra 1.289 km^2. Savivaldybėje yra 11 seniūnijų (Daujėnų, Joniškėlio apylinkių, Joniškėlio miesto, Krinčino, Namišių, Pasvalio apylinkių, Pasvalio miesto, Pumpėnų, Pušaloto, Saločių ir Vaškų). Statistikos departamento duomenimis 2016 m. pradžioje savivaldybės teritorijoje nuolat gyveno 25,6 tūkst. žmonių. Savivaldybės gyventojų kiekis pastaraisiais metais tolygiai mažėja. 2016 metų duomenimis savivaldybės gyventojų tankis – 19,9 gyv./ km^2 (Lietuvos vidurkis 44,2 gyv./ km^2).

2.1.2. Atliekų tvarkymo teisinė sistema

Pasvalio rajono savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklės buvo patvirtintos savivaldybės tarybos 2014 m. lapkričio 27 d. sprendimu Nr. T1-206.

Pasvalio rajono savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklėse yra nustatytos atliekų turėtojų, atliekų tvarkytojų teisės ir pareigos, aprašomos komunalinių ir specifinių atliekų, atskirtų iš bendro komunalinių atliekų srauto, tvarkymo sistemos, antrinių žaliavų surinkimo sistemos, šių sistemų plėtra, visuomenės informavimas ir švietimas, informacijos teikimo tvarka. Taisyklėse pabrėžiama, kad atliekų tvarkymo taisyklės galioja visiems, tiek fiziniams, tiek juridiniams asmenims, ir visi komunalinių atliekų turėtojai turi naudotis savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistema (su kai kuriomis išimtimis). Taisyklėse taip pat nurodoma atsakomybė už šių taisyklių nesilaikymą.

Pasvalio rajono savivaldybės taryba 2014 m. lapkričio 27 d. sprendimu Nr. T1-206 yra patvirtinusi Pasvalio rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo planą 2014–2020 metams, kuriame numatyti atliekų tvarkymo uždaviniai, principai, tikslai, įgyvendinimo priemonės, užtikrinančios viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos visuotinumą ir prieinamumą, žmonių sveikatai ir aplinkai saugų atskirų atliekų srautų tvarkymą. Savivaldybės atliekų tvarkymo plano tikslai bei uždaviniai yra:

Tikslas. Užtikrinti komunalinių atliekų tvarkymo reikalavimų ir užduočių vykdymo kontrolę ir stebėseną:
Uždavinys. Vykdyti komunalinių atliekų tvarkymo užduočių vykdymo stebėseną;
Uždavinys. Stiprinti komunalinių atliekų tvarkymo reikalavimų vykdymo kontrolę.

Tikslas. Tobulinti komunalinių atliekų tvarkymo teisinę bazę:
Uždavinys. Atnaujinti komunalinių atliekų tvarkymo reikalavimus atliekų turėtojams;
Uždavinys. Sukurti finansinį mechanizmą, kuris skatintų rūšiuoti antrines žaliavas, biologiškai skaidžias, žaliąsias atliekas.

Tikslas. Stiprinti atliekų tvarkytojų, savivaldybės darbuotojų administracinius gebėjimus, užtikrinti informavimą ir švietimą atliekų tvarkymo klausimais:
Uždavinys. Teikti visuomenei informaciją apie komunalinių atliekų tvarkymą, plėtoti ekologinį švietimą;
Uždavinys. Stiprinti savivaldybės darbuotojų administracinius gebėjimus.

Tikslas. Užtikrinti žmonių sveikatai ir aplinkai saugų visų atliekų srautų tvarkymą:
Uždavinys. Plėtoti komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūrą;
Uždavinys. Plėtoti atskirų atliekų srautų surinkimo kiekius;

Uždavinys. Plėtoti komunalinių atliekų surinkimo kokybę.

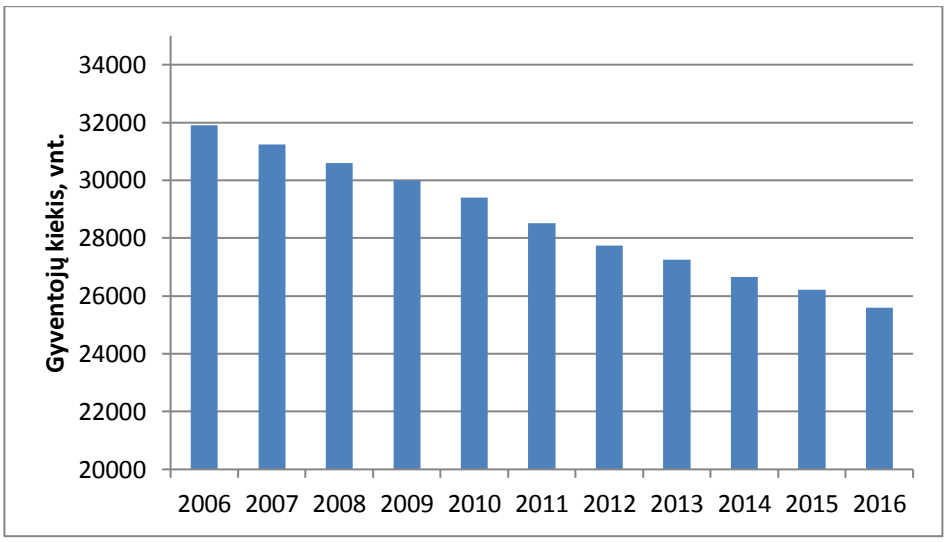
Savivaldybės atliekų tvarkymo užduotys yra nustatomos remiantis Valstybiniu atliekų tvarkymo planu, Panevėžio regiono atliekų tvarkymo planu, Pasvalio rajono savivaldybės atliekų tvarkymo planu, atliekų tvarkymo įstatymo nuostatomis bei Pasvalio rajono savivaldybės tarybos sprendimais dėl komunalinių atliekų tvarkymo sistemų plėtros.

2.1.3. Komunalinių atliekų tvarkymo esamos būklės apžvalga

Gyventojai ir būstai

Lietuvos statistikos departamento duomenimis 2016 m. pradžioje nuolatinių gyventojų kiekis Pasvalio rajono savivaldybėje siekė 25,6 tūkst., iš kurių 8,0 tūkst. gyventojų gyvena mieste ir 17,6 tūkst. gyvena kaimo vietovėse. Per pastarąjį dešimtmetį savivaldybėje gyventojų skaičius sumažėjo 20 proc. Duomenys apie savivaldybės gyventojų kiekį 2006-2016 m. pateikiami *1 grafike*.

1 grafikas. Pasvalio rajono savivaldybės gyventojų kiekis 2006-2016 m.

Informacijos šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Statistikos departamento duomenimis 2015 m. pabaigoje Pasvalio rajono savivaldybės teritorijoje buvo 12.373 gyvenami būstai, kurių bendras plotas siekė 883.2 tūkks. m^2. Iš jų 8.055 buvo individualūs būstai, ir jų bendras plotas sudarė 702,7 tūkst. m^2.

Ūkio subjektai

Pasvalio rajono savivaldybėje 2016 m. pradžioje buvo įregistruota 377 veikiantys ūkio subjektai. Iš jų 191 uždarosios akcinės bendrovės, 78 individualios įmonės, 38 asociacijos, 28 savivaldybės biudžetinės įstaigos, 42 kitą statusą turintys subjektai.

Savivaldybės atliekų tvarkymo organizavimas

Komunalinių atliekų tvarkymą, susidarymo normas ir tarifus reglamentuoja Savivaldybės tarybos patvirtintos atliekų tvarkymo taisyklės. Pagal taisykles savivaldybė organizuoja ir plėtoja atliekų tvarkymo sistemą taip, kad visas atliekų tvarkymo išlaidas apmokėtų atliekų turėtojai pagal principą „teršėjas moka“. Savivaldybės taryba tvirtina tarifus ir komunalinių atliekų susidarymo normas.

Organizuodama komunalinių atliekų surinkimo Pasvalio rajono savivaldybės teritorijoje paslaugas, savivaldybės administracija 2013 m. gruodžio 2 d. pasirašė sutartį su UAB „Pasvalio gerovė“ dėl komunalinių atliekų surinkimo.

UAB „Pasvalio gerovė“ surenka mišrias komunalines atliekas, taip pat buityje susidarančias pavojingas, didžiąsias bei statybos ir griovimo atliekas, antrines žaliavas (popierių, plastiką, stiklą) bei nebenaudojamus elektros ir elektronikos įrenginius. Mišrias komunalines atliekas, surinktas iš Pasvalio rajono savivaldybės atliekų turėtojų, įmonė gabena į Panevėžio regioninį sąvartyną, esantį Dvarininkų kaime, Panevėžio rajone.

Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatyme nustatyta, kad alyvų, transporto priemonių, elektros ir elektroninės įrangos (EEĮ), apmokestinamųjų gaminių ir pakuočių atliekų tvarkymo užduotims įgyvendinti gali būti diegiamos savivaldybės organizuojamą komunalinių atliekų tvarkymo sistemą papildančios atliekų surinkimo sistemos. Nuo 2013 m. liepos 3 d. Pasvalio rajono savivaldybės teritorijoje veikia Asociacijos EEPA įdiegta EEĮ bei baterijų ir akumuliatorių atliekų surinkimo papildanti sistema. Taip pat pagal 2013 m. birželio 11 d. sudarytą sutartį, VšĮ „Elektronikos gamintojų ir importuotojų organizacija“ yra įdiegusi papildančią sistemą dėl gaminių ir pakuočių atliekų, apmokestinamų atliekų, buityje susidarančių EEĮ atliekų ir pavojingų atliekų tvarkymo. Papildančią sistemą eksploatuoja UAB „Atliekų tvarkymo centras“ ir UAB „EMP recycling“.

Atliekų surinkimo priemonės ir dažniai

Šiuo metu Pasvalio savivaldybėje mišrios komunalinės atliekos surenkamos 0,12 m^3, 0,14 m^3 0,24 m^3, ir 1,1 m^3 konteineriais. Duomenys apie savivaldybėje mišrių atliekų surinkimui naudojamus konteinerius ir tuštinimo dažnius pateikiami *1-3 lentelėse*.

1 lentelė. Bendro naudojimo konteineriai

Tuštinimo dažnumas	Konteinerių kiekis, vnt.	Viso
1,10 m^3 - 156 k/metus	93	14.787

Informacijos šaltinis: UAB „Pasvalio gerovė“ pateikti duomenys

2 lentelė. Individualūs gyventojų konteineriai

Tuštinimo dažnumas	Seniūnijos											Viso
	Pasvalio m.	Joniškėlio m.	Daujėnų	Joniškėlio apyl.	Krinčino	Namišių	Pasvalio apyl.	Pumpėnų	Pušaloto	Saločių	Vaškų	
0,12 m^3- 12 k/metus	0	0	9	242	5	1	2	3	1	43	38	344
0,12 m^3- 26 k/metus	0	99	4	38	72	117	92	42	194	320	31	1.009
0,12 m^3- 52 k/metus	460	0	0	0	0	0	6	0	0	0	0	466
0,14 m^3- 12 k/metus	0	0	80	173	154	22	65	242	67	105	124	1.032
0,14 m^3- 26 k/metus	0	229	227	67	160	38	320	183	37	146	210	1.617
0,14 m^3- 52 k/metus	263	0	0	0	0	0	18	0	0	0	0	281
0,24 m^3- 12 k/metus	0	0	21	89	96	7	52	85	19	21	87	477
0,24 m^3- 26 k/metus	0	45	27	27	83	38	137	45	87	25	42	556
0,24 m^3- 52 k/metus	248	0	0	0	0	0	14	0	0	0	0	262
1,10 m^3- 12 k/metus	0	0	0	0	1	0	1	1	1	1	2	7
1,10 m^3- 26 k/metus	0	2	0	16	0	0	3	4	19	1	1	46
1,10 m^3- 52 k/metus	1	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	4

Informacijos šaltinis: UAB „Pasvalio gerovė“ pateikti duomenys

3 lentelė. Individualūs juridinių asmenų konteineriai

Tuštinimo dažnumas	Tuštinimas pagal grafiką, vnt.	Tuštinimas kartais pagal grafiką	Faktiškai ištuštinta kartais 2015 metais	Procentais
0,12 m^3- 12 k/metus	4	48	22	45,8%
0,12 m^3- 26 k/metus	12	312	228	73,1%
0,12 m^3- 52 k/metus	13	676	109	16,1%
0,14 m^3- 12 k/metus	10	120	109	90,8%
0,14 m^3- 26 k/metus	30	780	361	46,3%
0,14 m^3- 52 k/metus	23	1196	218	18,2%
0,24 m^3- 12 k/metus	39	468	271	57,9%
0,24 m^3- 26 k/metus	91	2366	2160	91,3%
0,24 m^3- 52 k/metus	65	3380	1009	29,9%
1,10 m^3- 12 k/metus	34	408	309	75,7%
1,10 m^3- 26 k/metus	81	2106	1411	66,9%
1,10 m^3- 52 k/metus	5	260	15	5,8%

Informacijos šaltinis: UAB „Pasvalio gerovė“ pateikti duomenys

Pasvalio rajono savivaldybėje antrinių žaliavų iš gyventojų surinkimui pastatyta 88 konteinerių aikštelės. 2015 m. duomenimis, Valstybiniame atliekų tvarkymo 2014-2020 metų plane nustatyta užduotis – įrengti ne mažiau kaip po vieną antrinių žaliavų konteinerių aikštelę 800 gyventojų savivaldybės teritorijoje - yra įgyvendinta. Šiuo metu viena konteinerių aikštelė vidutiniškai tenka 325 Pasvalio rajono savivaldybės gyventojams. 2015m. AAA ataskaitų duomenimis savivaldybėje trūksta 20 antrinių žaliavų konteinerių aikštelių, sodų bendrijose trūksta 4 aikštelių, garažų bendrijose trūksta 4 aikštelių. Savivaldybėje šiuo metu antrinių žaliavų surinkimui naudojami 246 konteineriai, kurių tūris 2,5 m^3 ir 1,8 m^3. Bendras pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų surinkimas savivaldybės teritorijoje auga. 2011 m. bendras surinktas ir sutvarkytas pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų kiekis sudarė iki 328 t., o 2015 m. - apie 464 t., t. y. beveik 46% daugiau, tačiau tai tesudaro tik apie 18 kg/ gyventojui. Savivaldybės teritorijoje surinktos antrinės žaliavos perduodamos šias atliekas perdirbančioms įmonėms, atitinkančioms Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus.

Pakuotės, pakuočių atliekos ir antrinės žaliavos individualiuose namuose surenkamos specialiais 0,12 m³ – 0,24 m³ talpos pakuočių atliekų surinkimo konteineriais arba tam pritaikytais specialiais plastikiniais maišais.

Specifinių atliekų (pavojingųjų, elektros ir elektroninės įrangos atliekų, naudotų padangų, didelių gabaritų atliekų (baldų ir kt.), statybos ir griovimo atliekų) surinkimas savivaldybėje vykdomas apvažiavimo būdu bei didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėje.

Viešųjų komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų teikimo lygis

Aplinkos apsaugos agentūros ataskaitų duomenimis, viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos 2015 m. buvo teikiamos 87 proc. savivaldybės gyventojų. Duomenys apie gyventojus, kuriems 2015 m. buvo teikiamos atliekų tvarkymo paslaugos, pateikiami *4 lentelėje*.

4 lentelė. Atliekų tvarkymo paslaugų Pasvalio raj. savivaldybės gyventojams teikimo lygis 2015 m.

Gyventojų kiekis miesteliuose nuo 3000 iki 50000 gyv.	Gyventojų kiekis miesteliuose nuo 500 iki 3000 gyv.	Gyventojų kiekis miesteliuose mažiau nei 500 gyv.	Gyventojų skaičius, kuriems teikiama paslauga	
			Vnt.	Proc.
7.307	6.247	15.007	24.932	87%

Informacijos šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

Duomenys apie ūkio subjektus, kuriems 2015 m. buvo teikiamos atliekų tvarkymo paslaugos, pateikiami *5 lentelėje*.

5 lentelė. Atliekų tvarkymo paslaugų Pasvalio raj. savivaldybės ūkio subjektams teikimo lygis 2015 m.

Įregistruotų ūkio subjektų skaičius, vnt.	Ūkio subjektai, kuriems teikiama paslauga, vnt.	Ūkio subjektai, kuriems teikiama paslauga, proc.
434	399	92%

Informacijos šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

LR Vyriausybės 2014 m. balandžio 16 d. nutarimu Nr.366 patvirtintame Valstybiniame atliekų tvarkymo 2014-2020 metų plane nustatyta atliekų tvarkymo užduotis – užtikrinti visuotinumo principą, teikiant viešąją komunalinių atliekų tvarkymo paslaugą – Pasvalio rajono savivaldybėje nėra visiškai įgyvendinta.

2.1.4. Komunalinių atliekų susidarymas

Aplinkos apsaugos ataskaitų duomenimis, savivaldybės teritorijoje iš atliekų turėtojų (gyventojų ir juridinių asmenų) 2015 m. surinkta apie 6,6 tūkst. tonų atliekų. Iš jų apie 5,0 tūkst. tonų (t. y. 192 kg, vertinant vienam savivaldybės gyventojui) buvo mišrių komunalinių atliekų ir tai sudarė 77 proc. visų surinktų atliekų. Didžiausią dalį atskirai surenkamų komunalinių atliekų sraute sudarė statybinės ir griovimo (inertinės) atliekos (5 proc.). Informacija apie atliekų surinkimą savivaldybėje 2013-2015 metais pateikiama *6 lentelėje*.

6 lentelė. Komunalinių atliekų susidarymas Pasvalio raj. savivaldybėje 2015 m.

Metai	Gyventojų skaičius, vnt.[1]	Surinkta komunalinių atliekų, t.	Susidarančių KA kiekis vienam gyventojui per metus, kg.
2013	29.623	6.819,18	230,20
2014	29.307	6.780,10	231,35
2015	28.561	6.556,36	229,56

Informacijos šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

Šie duomenys rodo, kad 2015 m. Pasvalio rajono savivaldybėje vienam gyventojui per metus susidarė apie 230 kg komunalinių atliekų. Į šį kiekį yra įtrauktas ir komunalinių atliekų kiekis, kuris yra surenkamas iš rajono pramonės įmonių ir organizacijų, taip pat atskirai surenkamos antrinės žaliavos, elektros ir elektroninės įrangos atliekos, statybos ir griovimo atliekos.

Detalūs atskirų komunalinių atliekų srautų kiekiai, surinkti naudojant skirtingas surinkimo priemones 2016 m., pateikti *7 lentelėje*.

7 lentelė. Komunalinių atliekų surinkimas Pasvalio raj. savivaldybėje skirtingomis priemonėmis 2016 m.

Atliekų pavadinimas pagal atliekų sąrašą	Kiekis, surinktas konteineriuose, t	Kiekis, surinktas didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse, t	Kiekis, surinktas apvažiuojant atliekų turėtojus (maišai, betaris surinkimas), t	Kiekis, surinktas kitomis priemonėmis (papildančios sistemos, kita), t	Iš viso, t
Mišrios komunalinės atliekos	2.312,23	1,46	0,00	0,00	**2.313,69**
Didžiosios atliekos	0,00	35,84	227,18	0,00	**263,02**
Biologiškai skaidžios atliekos	2.034,02	25,02	0,00	1,98	**2061,02**
Biologiškai suyrančios virtuvių ir valgyklų atliekos	0,00	0,00	0,00	0,33	**00,33**
Kitos biologiškai nesuyrančios atliekos	0,00	0,00	0,00	363,50	**363,50**
Popierius ir kartonas	33,07	0,77	0,00	0,00	**33,84**
Popieriaus ir kartono pakuotės atliekos	43,20	0,00	10,80	0,00	**54,00**
Stiklo atliekos	0,00	8,75	0,00	0,00	**8,75**
Stiklo pakuotės atliekos	173,24	0,00	57,75	0,00	**230,99**

[1] Duomenys, pateikiami ataskaitose Aplinkos apsaugos agentūrai, dažnai skiriasi nuo Lietuvos statistikos departamento pateikiamų duomenų. Šio nesutapimo numanoma priežastis yra skirtingi statistikos rinkimo metodai.

Plastikų atliekos	188,57	0,20	0,00	0,00	**188,77**
Plastikinės pakuotės atliekos	75,00	0,00	50,00	0,00	**125,00**
Metalų atliekos	0,00	1,72	0,00	0,00	**1,72**
Metalinės pakuotės atliekos	3,91	0,00	0,93	0,00	**4,84**
Kombinuota pakuotė	2,49	0,00	1,24	0,00	**3,73**
Maistinis aliejus ir riebalai	0,00	0,00	0,00	2,27	**2,27**
Nebenaudojamos elektros ir elektroninės įrangos atliekos	0,00	5,76	0,00	12,95	**18,71**
Naudoti nebetinkamos padangos, bešeimininkės	0,00	0,00	0,00	4,70	**4,70**
Naudoti nebetinkamos padangos	0,00	30,83	0,00	0,00	**30,83**
Mišrios statybinės ir griovimo atliekos	107,82	82,64	0,00	0,00	**190,46**
Kitos statybinės atliekos. Statybinės medžiagos, turinčios asbesto	87,12	96,09	0,00	0,00	**183,21**
Pavojingos buityje susidarančios atliekos (išskaidyti) Dažai	0,00	0,60	0,00	0,00	**0,60**
Nenaudojama elektros ir elektron. įranga, kurioje yra pavojingų sudedamųjų dalių	0,00	4,62	0,00	7,09	**11,71**
Nebenaudojama įranga, kurioje yra chlorfluorangliavandenilių	0,00	6,07	0,00	7,69	**13,76**
Dienos šviesos lempos ir kitos atliekos, kuriuose yra gyvsidabrio	0,00	0,06	0,00	0,25	**0,31**
Baterijos ir akumuliatoriai, nenurodyti	0,00	0,00	0,00	0,02	**0,02**
Kita variklio, pavarų dėžės ir tepalinė alyva	0,00	0,07	0,00	0,00	**0,07**
Pakuotės, kuriuose yra pavojingų cheminių medžiagų likučių	0,00	0,03	0,00	0,00	**0,03**
Dugno pelenai, šlakas ir garo katilų dulkės	44,32	0,00	0,00	0,00	**44,32**
Degiosios atliekos	75,81	0,00	0,00	0,00	**75,81**
Rūšiavimo atliekos	117,02	0,00	0,00	0,00	**117,02**
Bešeimininkės atliekos mišrios	0,00	0,00	0,00	199,74	**199,74**
Antrinės žaliavos	124,64	0,00	0,00	0,00	**124,64**
Iš viso	**5.422,46**	**300,53**	**347,90**	**600,51**	**6.671,40**

Informacijos šaltinis: Pasvalio rajono savivaldybės atskaitos Aplinkos apsaugos agentūrai

Būtina atkreipti dėmesį, kad į atskirai surinktų antrinių žaliavų, pakuotės ar kitų atliekų kiekį, yra įtrauktos ir atliekos surinktos iš juridinių asmenų. Nėra pateikiamų tikslių duomenų apie komunalinių atliekų susidarymą įmonėse, įstaigose bei organizacijose, kadangi jų mišrios komunalinės atliekos paprastai surenkamos tais pačiais konteineriais bei transporto priemonėmis kaip ir gyventojų. Remiantis įvairių Lietuvoje vykdytų studijų ir apžvalgų išvadomis, įmonėse ir organizacijose susidaro apie 20-25 proc. mišrių komunalinių atliekų.

2.1.5. Surinktų komunalinių atliekų panaudojimas ir šalinimas

Aplinkos apsaugos ataskaitų duomenimis, 2015 m. iš Pasvalio rajono savivaldybės teritorijoje surinktų 6,6 tūkst. t atliekų, apie 1,0 tūkst. t (15 proc.) buvo perdirbta ir kitaip panaudota, apie 5,5 tūkst. t (85 proc.) – apdorota mechaninio rūšiavimo ir biologinio apdorojimo įrenginiuose (toliau – MBA) arba pašalinta sąvartyne. Informacija apie savivaldybėje surinktų atliekų panaudojimą bei šalinimą 2013-2015 m. pateikiama *8 lentelėje*.

8 lentelė. Pasvalio rajono savivaldybėje surinktų komunalinių atliekų panaudojimas ir šalinimas 2013-2015 m.

Metai	Iš viso surinkta komunalinių atliekų, t	Perdirbta / panaudota komunalinių atliekų, t	Perdirbta / panaudota komunalinių atliekų, %	Sąvartyne pašalinta komunalinių atliekų, t	Pašalinta komunalinių atliekų, %
2013	6.819,18	893,28	13,10	5.925,90	86,90
2014	6.976,74	946,21	13,56	5.925,90	84,94
2015	6.556,36	1.011,84	15,43	5.544,52	84,57

Informacijos šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

Pastaraisiais metais sąvartyne šalinamų atliekų kiekis mažėja, tačiau vis dar viršija Valstybiniame atliekų tvarkymo plane iškeltą tikslą (nuo 2020 m. sąvartynuose šalinti ne daugiau 35 proc. savivaldybėje surinkto atliekų kiekio). Planuojama, kad dėl 2015 m. pabaigoje pradėjusių veikti komunalinių atliekų mechaninio biologinio apdorojimo įrenginių šie tikslai bus pasiekti.

Mišrių komunalinių atliekų sudėtis

Pasvalio rajono savivaldybėje surinktos mišrios komunalinės atliekos gabenamos į Panevėžio regioninį sąvartyną, esantį Dvarininkų kaime, Panevėžio rajone. Vadovaujantis LR Aplinkos ministro 2011 m. rugpjūčio 31 d. įsakymu Nr. D1-661 „Dėl regioniniuose nepavojingų atliekų sąvartynuose šalinamų mišrių komunalinių atliekų sudėties nustatymo ir komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekio juose vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ regioniniame sąvartyne buvo vykdomi mišrių komunalinių atliekų sudėties nustatymo ir komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekio juose vertinimo darbai. Tyrimų, atliktų 2016 m., rezultatai pateikti *9 lentelėje*.

9 lentelė. Panevėžio regioniniame nepavojingųjų atliekų sąvartyne šalinamų arba į MBA priimamų mišrių komunalinių atliekų sudėties nustatymo duomenys 2016 m. (Pasvalio r. sav.)

Atskirtos komunalinių atliekų rūšys	Komunalinių atliekų kiekis						
	Žiema		Pavasaris		Vasara		Vidurkis, procentais, %
	tonomis, t	procentais, %	tonomis, t	procentais, %	tonomis, t	procentais, %	
Popieriaus ir kartono, įskaitant pakuotes, atliekos	0,03	5,93	0,00	0,33	0,02	6,64	**4,51**
Žaliosios atliekos	0,01	3,10	0,05	15,56	0,06	19,93	**11,61**
Medienos, įskaitant pakuotes, atliekos	0,00	0,46	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,19**
Biologiškai skaidžios maisto ir virtuvės atliekos	0,01	1,15	0,06	18,54	0,07	21,59	**12,14**
Tekstilės atliekos	0,12	28,01	0,04	13,25	0,02	7,97	**17,90**
Kitos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**
Visos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos	**0,17**	**38,66**	**0,14**	**47,68**	**0,17**	**56,15**	**46,36**
Plastikų, įskaitant pakuotes, atliekos	0,05	10,63	0,01	3,97	0,02	6,64	**7,54**
PET pakuočių atliekos	0,01	1,52	0,00	0,66	0,01	3,32	**1,79**
Kombinuotų pakuočių atliekos	0,00	0,78	0,00	0,66	0,00	0,33	**0,62**
Metalų, įskaitant pakuotes, atliekos	0,00	1,13	0,00	0,33	0,00	1,00	**0,86**
Stiklo, įskaitant pakuotes, atliekos	0,02	3,56	0,01	3,97	0,01	2,66	**3,42**
Inertinės atliekos (keramika, betonas, akmenys ir panašiai)	0,03	6,44	0,05	14,90	0,03	9,97	**9,92**
Kitos atsitiktinai į regioninį nepavojingųjų atliekų sąvartyną patekusios, į MBA priimtos nepavojingosios atliekos	0,11	25,11	0,07	24,50	0,04	13,29	**21,51**
Atsitiktinai į regioninį nepavojingųjų atliekų sąvartyną patekusios, į MBA, priimtos elektros ir elektroninės įrangos atliekos	0,01	2,97	0,00	0,00	0,00	0,00	**1,24**
Atsitiktinai į regioninį nepavojingųjų atliekų sąvartyną patekusios, į MBA priimtos baterijų ir akumuliatorių atliekos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**
Kitos atsitiktinai į regioninį nepavojingųjų atliekų sąvartyną patekusios, į MBA priimtos pavojingosios atliekos	0,01	2,30	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,96**
Kitos komunalinės atliekos (pavyzdžiui, higienos atliekos, avalynė, guma)	0,03	6,90	0,01	3,31	0,02	6,64	**5,78**
Visas tirtas mišrių komunalinių atliekų kiekis	**0,43**	**100,00**	**0,30**	**100,00**	**0,30**	**100,00**	**100,00**

Informacijos šaltinis: Panevėžio regioniniame nepavojingų atliekų sąvartyne šalinamų arba į MBA priimamų mišrių komunalinių atliekų sudėties nustatymo ataskaita

Panevėžio regioniniame nepavojingų atliekų sąvartyne šalinamų arba į MBA priimamų mišrių komunalinių atliekų sudėties nustatymo duomenys 2016 m. rodo, kad antrinės žaliavos (popierius, plastikas, stiklas) vidutiniškai sudarė apie 15 proc., o biologiškai skaidžios atliekos – apie 46 proc. mišrių komunalinių atliekų.

2.1.6. Atliekų tvarkymo įkainiai

Pasvalio rajono savivaldybės taryba 2015 m. sausio 28 d. sprendimu Nr. T1-2 patvirtino tarifus gyventojams bei juridiniams asmenims už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą, kurie pakoreguoti 2015 m. rugsėjo 29 d. sprendimu Nr. T1-136, 2016 m. lapkričio 23 d. sprendimu Nr. T1-219 ir 2017 m. kovo 31 d. sprendimu Nr. T1-48:

1. Daugiabučių namų butų savininkams (nuomininkams), individualių namų valdų savininkams (nuomininkams), priklausomai nuo turto vienete deklaravusių gyvenamąją vietą asmenų skaičiaus (1 asmeniui per 1 mėnesį):
   1.1. Pasvalio mieste – 2,38 Eur be PVM (2,88 Eur su PVM). Iš jų pastovioji tarifo dalis – 1,76 Eur be PVM (2,13 Eur su PVM), kintamoji tarifo dalis – 0,62 Eur be PVM (0,75 Eur su PVM).
   1.2. Joniškėlio mieste, miesteliuose ir kaimuose 2,14 Eur be PVM (2,59 Eur su PVM). Iš jų pastovioji tarifo dalis – 1,76 Eur be PVM (2,13 Eur su PVM), kintamoji tarifo dalis – 0,38 Eur be PVM (0,46 Eur su PVM).

2. Turto vieneto, įregistruoto sodininkų ar garažų bendrijoje, savininkams (1 turto vienetui per 1 mėnesį) – 0,45 Eur be PVM (0,54 Eur su PVM). Iš jų pastovioji tarifo dalis – 0,33 Eur be PVM (0,40 Eur su PVM), kintamoji tarifo dalis – 0,12 Eur be PVM (0,14 Eur su PVM).

3. Turto vieneto (negyvenamosios ir kitos paskirties), kuriame vykdoma veikla, teisėtiems valdytojams (savininkams, nuomininkams ir kitais teisėtais būdais valdantiems turtą asmenims, kurie yra juridinis arba fizinis asmuo) (už 1 kub. m. komunalinių atliekų (konteineryje esančių, nesupresuotų) – 21,98 Eur be PVM (26,60 Eur su PVM). Iš jų pastovioji tarifo dalis – 16,27 Eur be PVM (19,69 Eur su PVM), kintamoji tarifo dalis – 5,71 Eur be PVM (6,91 Eur su PVM).

Tarifas, naudojant atliekų tūrinį tankį 175 kg/m³, sudaro 125,60 Eur/toną + PVM.

2.1.7. Duomenys apie komunalinių atliekų sąvartynus

Pasvalio rajono savivaldybės teritorijoje surinktos mišrios komunalinės atliekos vežamos šalinimui į Panevėžio regioninį nepavojingų atliekų sąvartyną, pradėtą eksploatuoti 2009 m. liepos 16 d. Dvarininkų kaime, Panevėžio rajone, šalia buvusio senojo Panevėžio miesto sąvartyno. Šis nepavojingų atliekų sąvartynas yra įrengtas 8 km atstumu nuo didžiausio atliekų susidarymo šaltinio Panevėžio regione – Panevėžio miesto, nuošalioje, retai apgyvendintoje vietovėje. Šalia regioninio sąvartyno nėra mokyklų, ligoninių saugomų teritorijų, kultūros vertybių, apylinkės nepasižymi jautriomis aplinkos poveikiui teritorijomis. Panevėžio regioninį atliekų sąvartyną eksploatuoja PRATC.

Pirmame etape sąvartyne įrengtos 2 atliekų kaupo sekcijos, kurių plotas po 30.000 m². Visų (esamų ir perspektyvinių) kaupo sekcijų plotas numatytas 180.000,0 m² (18 ha). Projektinis sekcijos kaupo aukštis 27 m, (abs. atlitudė 86,71 m). Panevėžio regioninio sąvartyno projektinis pajėgumas – 2.159.795 m³ nepavojingų atliekų per 20 metų. Atvežtos atliekos paskleidžiamos buldozeriu 0,3 m storio sluoksniais ir tankinamos kompaktoriumi.

Uždaryto senojo sąvartyno biodujos surenkamos ir naudojamos elektros energijai gaminti biodujų jėgainėje. Per 2011 m. išgauta 1.131.630 Nm³ biodujų, pagaminta 2.047,4 MWh elektros energijos. Naujojo regioninio sąvartyno biodujų surinkimo ir perdavimo į utilizavimo įrenginį sistema įrengta 2012 m.

Kadangi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. spalio 31 d. nutarimu Nr. 1224 patvirtintame Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane nustatyta, kad ne vėliau kaip nuo 2009 m. vidurio nepavojingas atliekas galima šalinti tik ES reikalavimus atitinkančiuose regioniniuose nepavojingų atliekų sąvartynuose, nuo 2009 m. vidurio Dvarininkų sąvartynas liko vienintelis, į kurį galima vežti komunalines atliekas. Įgyvendinant projektą „Panevėžio regiono atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“, senasis Panevėžio miesto sąvartynas Dvarininkų kaime buvo rekultivuotas 2010 m., o kiti 93 seni Panevėžio regiono sąvartynai ir šiukšlynai uždaryti ir baigti rekultivuoti iki 2014 m., įgyvendinant ES finansuojamą projektą „Panevėžio regiono senų sąvartynų ir šiukšlynų uždarymas“.

2.2. Susiję projektai

PRATC įgyvendino arba įgyvendins su Pasvalio rajono savivaldybės bei viso regiono atliekų tvarkymo infrastruktūra susijusius projektus:

- 2010 m. kovo 1 d. – 2014 m. liepos 1 d. įgyvendintas projektas „Panevėžio regiono didelių gabaritų atliekų surinkimo ir kompostavimo aikštelių įrengimas“. Projekto Nr. VP3-3.2-AM-01-V-01-008. Projekto vertė – 1,39 mln. Eur, iš kurių ES Sanglaudos fondo paramos dalis –1,18 mln. Eur ir PRATC – 0,21 mln. Eur. Projekto įgyvendinimo metu įrengta 1 žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelė Panevėžio regiono teritorijoje, įrengtos 3 didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelės Panevėžio miesto, Panevėžio rajono ir Biržų rajono savivaldybių teritorijose.
- 2010 m. liepos 16 d. - 2015 m. rugsėjo 30 d. įgyvendintas projektas „Panevėžio regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtra“ Nr. VP3-3.2-AM-01-V-02-001. Projekto vertė – 11,13 mln. Eur, iš kurių ES Sanglaudos fondo paramos dalis 9,46 mln. Eur, PRATC dalis – 1,67 Eur mln. Pagrindiniai projekto tikslai ir uždaviniai: atliekų mechaninio apdorojimo įrenginių projektavimas ir statyba, biologinio apdorojimo įrenginių projektavimas ir statyba, projekto vykdymo priežiūra, viešinimo stendų įrengimas bei atliekų tvarkymo sistemos infrastruktūros valdymas, priežiūra ir komunalinių atliekų mechaninis - biologinis apdorojimas. Projekto įgyvendinimo metu pastatyti atliekų mechaninio ir biologinio apdorojimo įrenginiai, įsigyti ir gyventojams padalinti bioskaidžių atliekų kompostavimo konteineriai, įsigyta mobili atliekų tvarkymo įranga.
- Nuo 2017 metų pradžios Panevėžio regione planuojama įgyvendinti projektą „Panevėžio regiono komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtra“. Projekto tikslas - pagerinti komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, sukuriant/rekonstruojant komunalinių atliekų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūrą ir informuojant visuomenę atliekų prevencijos bei tvarkymo klausimais. Projekto metu Pasvalio, Panevėžio, Biržų ir Rokiškio rajonų savivaldybių teritorijose planuojama įrengti komunalinių atliekų konteinerių aikšteles, skirtas mišrių komunalinių atliekų, antrinių žaliavų, maisto ir tekstilės atliekų surinkimui. Pasvalio ir Rokiškio rajonų savivaldybių teritorijose bus įrengtos dvi naujos didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelės, Panevėžio regione individualių namų valdų savininkams bus išdalintos kompostavimo priemonės ir įgyvendinta visuomenės informavimo kampanija. Planuojamas projekto biudžetas - 3.510,28 tūkst. Eur. Projektą planuojama įgyvendinti per 18 mėnesių.

2.3. Finansinių ataskaitų analizė

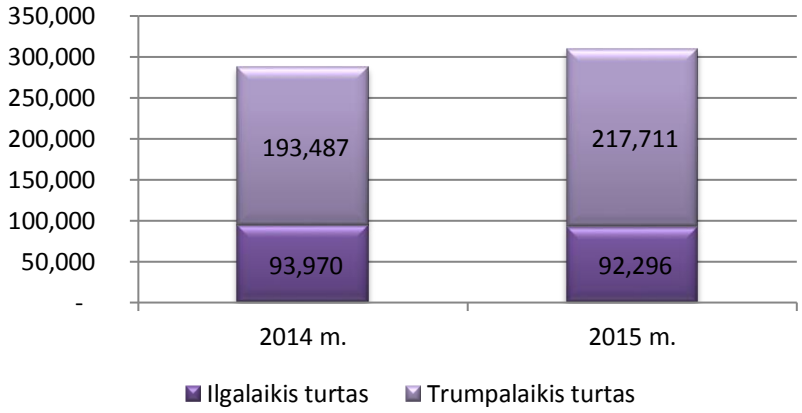
UAB „Pasvalio gerovė“ finansinė analizė parengta remiantis 2014-2016 m. pateiktais finansinių ataskaitų rinkiniais, kuriuos sudaro balansas bei pelno (nuostolių) ataskaita.

2.3.1. Balanso analizė

Turtas

2014-2015 m. laikotarpiu bendras UAB „Pasvalio gerovė“ turtas paaugo 8 proc. Didžioji jo dalis buvo priskiriama trumpalaikiam turtui, kuris analizuojamuoju laikotarpiu sudarė apie 70 proc. viso turimo įmonės turto. Šiuo laikotarpiu pastebimas ir šios turto dalies išaugimas, kuris padidėjo 13 proc. ir 2015 m. siekė daugiau nei 230 tūkst. Eur. Ilgalaikis turtas minėtuoju laikotarpiu sumažėjo 2 proc. ir 2015 m. pabaigoje siekė kiek daugiau nei 92 tūkst. Eur. Žemiau esančiame paveiksle pateikiama UAB „Pasvalio gerovė“ turto sudedamųjų dalių dinamika.

2 grafikas. Turto sudedamųjų dalių dinamika 2014-2015 m., Eur.

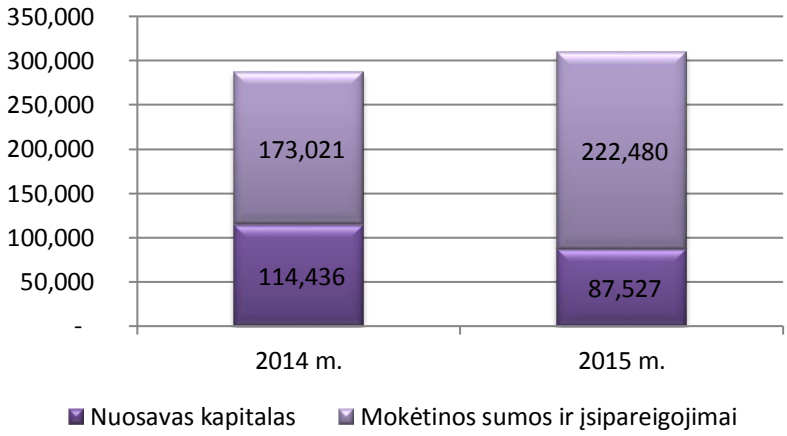

Informacijos šaltinis: Konsultanto skaičiavimai

Nuosavas kapitalas

Nuosavas kapitalas 2014-2015 m. laikotarpiu sumažėjo 24 proc. ir 2015 m. siekė daugiau nei 87,5 tūkst. Eur. Toks kapitalo pasikeitimas siejamas su išaugusiomis mokėtinomis sumomis ir įsipareigojimais, kurie minėtuoju laikotarpiu padidėjo 29 proc. ir sudarė daugiau nei 222 tūkst. Eur. Toks pasikeitimas buvo juntamas dėl turto padidėjimo, kuris buvo finansuojamas daugiausiai skolintu kapitalu.

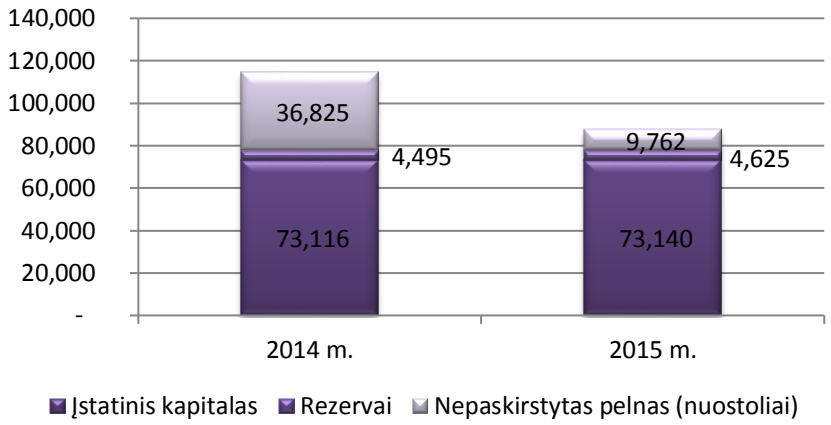
3 grafikas. Nuosavo kapitalo ir skolinto kapitalo svorių dinamika 2014-2015 m., Eur

Informacijos šaltinis: Konsultanto skaičiavimai

Didžiąją nuosavo kapitalo dalį įmonėje sudarė įstatinis kapitalas, kuris analizuojamuoju laikotarpiu pakito nežymiai ir 2015 m. siekė daugiau nei 73 tūkst. Eur., o bendroje nuosavo kapitalo dalyje sudarė 84 proc. Rezervų dalis nuosavame kapitale padidėjo 3 proc. ir 2015 m. siekė 4,6 tūkst. Eur. Stiprus pasikeitimas juntamas nepaskirstytame pelne (nuostoliuose), kuris analizuojamuoju laikotarpiu sumažėjo 73 proc. Toks pasikeitimas buvo juntamas dėl ataskaitiniu laikotarpiu patirtų nuostolių, kurie 2015 m. siekė 26,9 tūkst. Eur. Žemiau esančiame paveiksle pateikiamas minėtų, nuosavo kapitalo, dalių pasiskirstymas 2014--2015 m. laikotarpiu.

4 grafikas. Nuosavo kapitalo sudedamųjų dalių dinamika 2014-2015 m., Eur

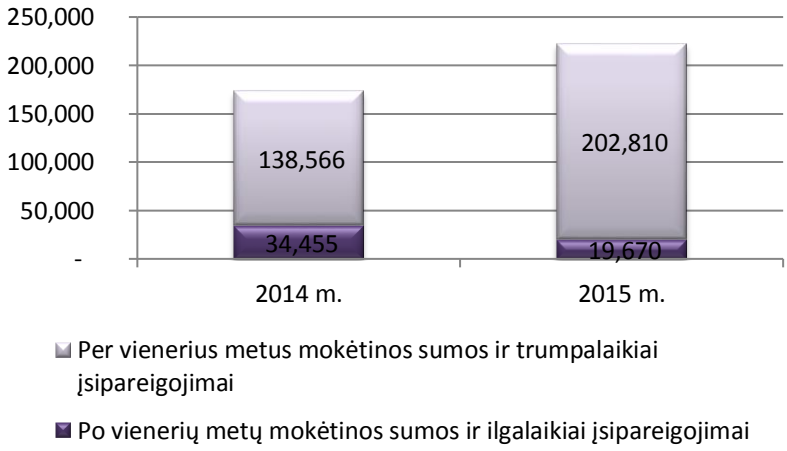

Informacijos šaltinis: Konsultanto skaičiavimai

Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai

Didžiąją mokėtinų sumų ir įsipareigojimų dalį sudaro per vienerius metus gautinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai, kurie nuo 2014-2015 m. išaugo 46 proc. ir siekė daugiau nei 202 tūkst. Eur, o bendra jų dalis mokėtinose sumose ir įsipareigojimuose sudarė 91 proc. Tuo tarpu po vienerių metų mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai sumažėjo beveik per pusę.

5 grafikas. Mokėtinų sumų ir įsipareigojimų pokyčiai 2014-2015 m., Eur

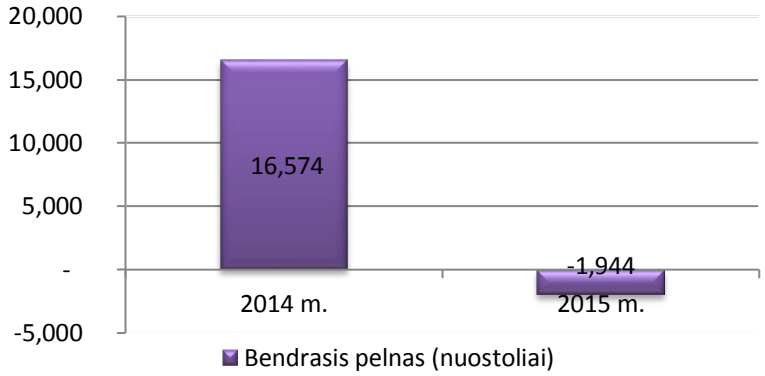

Informacijos šaltinis: Konsultanto skaičiavimai

2.3.2. Pelno (nuostolių) ataskaitos analizė

2014-2015 m. pastebimas nežymus 0,4 proc. pardavimo pajamų išaugimas. Tuo tarpu savikaina išaugo 5 proc. Nežymiai išaugusios pardavimų pajamos ir labiau nei pardavimų apimtys auganti savikaina mažino UAB „Pasvalio gerovė“ uždirbamą bendrąjį pelną, kuris minėtuoju laikotarpiu iš teigiamo 2014 m. 2015 m. tapo neigiamas.

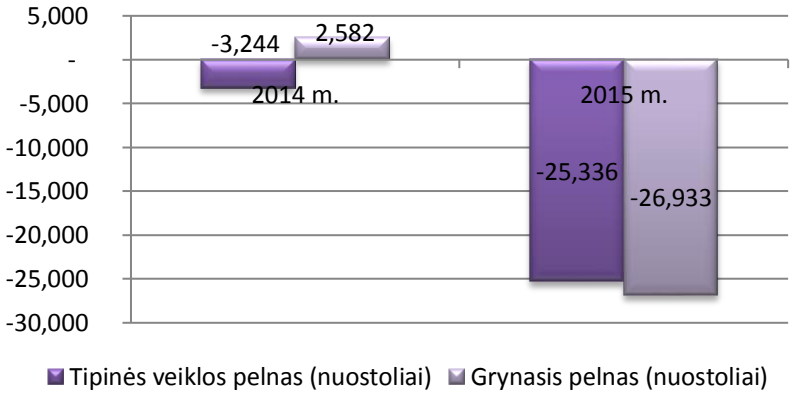
6 grafikas. Pardavimo, savikainos ir bendrojo pelno kitimas 2014-2015 m., Eur

Informacijos šaltinis: Konsultanto skaičiavimai

2014-2015 m. laikotarpiu 18 proc. išaugo įmonės veiklos sąnaudos ir 2015 m. nuostolis siekė 25 tūkst. Eur.

7 grafikas. Tipinės veiklos pelno (nuostolių) ir grynojo pelno (nuostolių) dinamika 2014-2015 m., Eur

Informacijos šaltinis: Konsultanto skaičiavimai

2.3.3. Atliekų tvarkymo veiklos finansinė analizė

Kadangi didžioji dalis pajamų yra gaunama ir komunalinių atliekų surinkimo veiklos atlikta finansinė analizė ir gauti rezultatai yra analogiški atliekų tvarkymo veiklos finansiniam įvertinimui.

Didžiąją UAB „Pasvalio gerovė“ surenkamų komunalinių atliekų dalį sudaro mišrios komunalinės atliekos, kurių 2015 m. buvo surinkta 5,7 tūkst. t.

10 lentelė. Komunalinių atliekų surinkimas, t

	2015 m.	**2016 m.**
Antrinių žaliavų surinkimo kiekiai	511	535
Mišrių komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo kiekiai	5.165	4.664
Didelių gabaritų atliekų surinkimo apvažiavimo būdu kiekiai	16	0
Žaliųjų atliekų surinkimo apvažiavimo būdu kiekiai	0	0
Kitų komunalinių atliekų surinkimo apvažiavimo būdu kiekiai	11	591
Iš viso	**5.703**	**5.790**

Informacijos šaltinis: Konsultanto skaičiavimai pagal UAB „Pasvalio gerovė“ duomenis.

įmonės sąnaudų. Bendras sąnaudų dydis iš komunalinių atliekų surinkimo veiklos 2015 m. siekė beveik 491 tūkst. Eur, per 2016 m. – 496,0 tūkst. Eur.

Iš viso atliekų surinkimo sąnaudos 2015 m. sudarė apie 72,6 proc., per 2016 m. – 69,0 proc. bendrų įmonės sąnaudų. Bendras sąnaudų dydis iš komunalinių atliekų surinkimo veiklos 2015 m. siekė beveik 491 tūkst. Eur, per 2016 m. – 496 tūkst. Eur.

11 lentelė. Komunalinių atliekų surinkimo ir tvarkymo sąnaudos, Eur.

	2015 m.	**2016 m.**
Mišrių (po pirminio rūšiavimo likusių) komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo, įskaitant perkrovimo įrenginių eksploatavimą, sąnaudos	**356.196**	**342.030**
Žaliavos ir medžiagos	10.715	
Automobilių kuras	62.600	54.241
Automobilių techninis aptarnavimas ir remontas	12.179	25.733
Automobilių draudimas	3.202	2.990
Aptarnaujančio personalo DU ir Sodra	226.939	223.790
Kelių mokestis	2.084	1.699
Vadovo DU ir Sodra	20.094	20.082
Amortizacija/nusidėvėjimas	18.383	13.495
Mišrių (po pirminio rūšiavimo likusių) komunalinių atliekų apdorojimo ir šalinimo sąnaudos, įskaitant mokestį už aplinkos teršimą sąvartyne šalinamomis komunalinėmis atliekomis	**88.841**	**99.946**
Vartų mokestis	88.841	99.946
Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administravimo sąnaudos	**45.805**	**53.898**
Bendrosios ir administracinės sąnaudos	19.923	21.608
Veiklos mokesčių sąnaudos (NTM, žemės m., taršos iš mob.)	2.339	2.225
Sutarčių sudarymo sąnaudos (pašto išlaidos) ir skelbimai	7.637	10.155
Išlaidos telefonams	1.176	1.273
Kitos veiklos sąnaudos	14.730	18.637
Iš viso	**490.842**	**495.874**

Informacijos šaltinis: Konsultanto skaičiavimai pagal UAB „Pasvalio gerovė“ duomenis.

Didžioji dalis pajamų buvo gaunama už mišrių komunalinių atliekų surinkimą, kurios 2015 m. sudarė 79,4 proc., o 2016 m. – 82,9 proc. Kitos pajamas buvo gaunamos iš antrinių žaliavų pardavimo. Žemiau esančioje lentelėje pateikiamas pajamų pasiskirstymas.

12 lentelė. Pajamos iš komunalinių atliekų surinkimo ir tvarkymo veiklos, Eur.

Eil. Nr.	**Pajamos iš komunalinių atliekų surinkimo**	**2015 m.**	**2016 m.**
1.	Pajamos iš antrinių žaliavų	95.712	85.353
2.	Pajamos už mišrių komunalinių atliekų surinkimą	369.774	414.205
2.1.	Iš gyventojų	163.767	235.243
2.2.	Iš juridinių asmenų (ūkio subjektų)	206.007	178.962
Iš viso		**465.486**	**499.558**

Informacijos šaltinis: Konsultanto skaičiavimai pagal UAB „Pasvalio gerovė“ duomenis.

Atsižvelgiant į komunalinių atliekų tvarkymo veiklos pajamas bei sąnaudas, matoma, kad 2015 m. patiriamos komunalinių atliekų veiklos sąnaudos viršija pajamas, todėl įmonės pelnas tapo neigiamas ir įmonė patyrė nuostolį. Tačiau 2016 m. financinė situacija pagerėjo ir pajamos viršijo sąnaudas, todėl buvo gautas nedidelis pelnas (*13 lentelė*).

13 lentelė. Pelnas (nuostoliai) iš komunalinių atliekų surinkimo veiklos, Eur.

	2015 m.	2016 m.
Pajamos	465.486	499.558
Sąnaudos	490.842	495.874
Pelnas (nuostoliai)	**-25.356**	**3.684**

Informacijos šaltinis: Konsultanto skaičiavimai pagal UAB „Pasvalio gerovė“ duomenis.

14 lentelė. Komunalinių atliekų tvarkymo savikaina ir kaina

	2015 m.	2016 m.
KA tvarkymo savikaina (eliminavus už AŽ gautas pajamas. Pagal sąnaudas)	76,10	78,12
KA tvarkymo kaina (eliminavus už AŽ gautas pajamas. Pagal pajamas)	71,22	78,82

Informacijos šaltinis: Konsultanto skaičiavimai pagal UAB „Pasvalio gerovė“ duomenis.

2.3.4. Finansinės analizės išvados

2014-2015 m. laikotarpiu sumažėjo UAB „Pasvalio gerovė“ pelningumas bei padidėjo finansinė priklausomybė. Pastebimas ir turto padidėjimas, kuris analizuojamuoju laikotarpiu išaugo 8 proc.

15 lentelė. Pagrindiniai UAB „Pasvalio gerovė“ finansiniai rodikliai 2014-2015 m.

	2014 m.	2015 m.	Pokytis, proc.
Pardavimo pajamos, Eur.	463.601	465.592	0,4%
Veiklos sąnaudos, Eur.	19.818	23.392	18,0%
Įprastinės veiklos pelnas (nuostoliai), Eur.	3.081	- 26.933	
Turtas, tūkst. Eur.	287.457	310.007	7,8%
Grynasis pelningumas	0,56%	-5,78%	-
Skolos/nuosavybės santykis, kartai	1,51	2,54	-
Likvidumas (trumpalaikis turtas/ trumpalaikiai įsipareigojimai)	1,12	0,98	
Mokumas (gautinos sumos + pinigai/trumpalaikiai įsipareigojimai)	0,76	0,68	

Informacijos Konsultanto skaičiavimai.

2.4. Esamos situacijos apibendrinimas ir išvados

Pagrindinės esamos komunalinių atliekų tvarkymo situacijos Pasvalio rajono savivaldybėje apžvalgos išvados:

- Per pastarąjį dešimtmetį Pasvalio rajono savivaldybės gyventojų sumažėjo 20 proc. ir 2016 m. pradžioje siekė 25,6 tūkst.
- Mažėjant gyventojų skaičiui Pasvalio rajono savivaldybėje taip pat mažėja visų komunalinių atliekų kiekis, kuris 2016 m. palyginus su 2014 m. sumažėjo apie 3 proc. ir sudarė apie 6,6 tūkst. t. Vienam gyventojui tenkančių komunalinių atliekų kiekis taip pat sumažėjo.
- Nors Pasvalio rajone surenkamų komunalinių atliekų šalinimo sąvartyne dalis nuolat mažėja, ji vis dar viršija Valstybiniame atliekų tvarkymo plane iškeltus tikslus (nuo 2020 m. sąvartynuose šalinti ne daugiau 35 proc. savivaldybėje surinkto atliekų kiekio). Panevėžio regioniniame sąvartyne pradėjus veikti komunalinių atliekų mechaninio biologinio apdorojimo įrenginiams šie tikslai bus pasiekti.
- Valstybiniame atliekų tvarkymo 2014-2020 metų plane nustatyta atliekų tvarkymo užduotis – užtikrinti visuotinumo principą, teikiant viešąją komunalinių atliekų tvarkymo paslaugą – Pasvalio rajono savivaldybėje nėra visiškai įgyvendinta, kadangi atliekų tvarkymo paslaugų lygis savivaldybės gyventojams sudaro 87 proc. (turi būti 100 proc.).
- Mišrių komunalinių atliekų surinkimo konteineriai tuštinami pagal savivaldybės nustatytą grafiką, bet ne rečiau kaip nustatyta Pasvalio rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo taisyklėse.

- Už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą Pasvalio rajono savivaldybės gyventojai bei juridiniai asmenys moka pagal tarifus už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą.
- Pasvalio rajono savivaldybė įgyvendina arba dalyvauja įgyvendinant su komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūra susijusius projektus, kurių vienas pagrindinių tikslų – skatinti komunalinių atliekų rūšiavimą.

Finansinės situacijos apibendrinimas:

- 2014-2016 m. laikotarpiu bendras UAB „Pasvalio gerovė“ turtas paaugo 8 proc. Didžioji jo dalis buvo priskiriama trumpalaikiam turtui, kuris analizuojamuoju laikotarpiu sudarė apie 70 proc. viso turimo įmonės turto.
- Nuosavas kapitalas sumažėjo 24 proc. Toks kapitalo pasikeitimas siejamas su išaugusiomis mokėtinomis sumomis ir įsipareigojimais, kurie minėtuoju laikotarpiu padidėjo 29 proc. ir sudarė daugiau nei 202 tūkst. Eur. Šis faktorius rodo sudėtingą įmonės finansinę situaciją.
- Trumpalaikio turto santykis su trumpalaikiais įsipareigojimais 2016 m. tapo mažesniu už 1, o mokumas tik 0,68. UAB „Pasvalio gerovė“ yra sudėtinga atsiskaityti su trumpalaikiais kreditoriais.

3. DVINARĖS RINKLIAVOS DYDŽIŲ NUSTATYMAS

3.1. Teisinė bazė ir DVR dydžių nustatymo eiga

Nustatant DVR dydžius Pasvalio rajono savivaldybėje vadovaujamasi šiais teisės aktais:

- Pasvalio rajono savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą dydžio nustatymo metodika (toliau – Metodika).
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. balandžio 20 d. nutarimu Nr. 384 „Dėl rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Taisyklės).
- Naujausia atliekų tvarkymo įstatymo redakcija (2015 m. kovo 26 d. Lietuvos Respublikos Prezidentės pasirašyti atliekų tvarkymo įstatymo pakeitimai Nr. XII-1590).
- LR AM įsakymu Nr. D1-150 (toliau – NT objektų sąrašas).

Nustatant DVR Pasvalio rajono savivaldybėje, vadovaujantis Metodika, atliekami šie veiksmai:

- Prognozuojamas komunalinių atliekų kiekis Pasvalio rajono savivaldybėje bei nustatomos (įvertinus panašaus dydžio savivaldybėse atliktus atskirus tyrimus) atliekų susikaupimo normos kiekvienai NT objektų kategorijai.
- Įvertinamos būtinosios su komunalinių atliekų tvarkymu susijusios sąnaudos:
  - komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo sąnaudos;
  - komunalinių atliekų apdorojimo ir šalinimo sąnaudos;
  - didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelių eksploatavimo sąnaudos;
  - kompostavimo aikštelių eksploatavimo būtinosios sąnaudos;
  - netinkamų eksploatuoti uždarytų sąvartynų priežiūros sąnaudos;
  - komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administravimo sąnaudos.
- Atsižvelgiant kaip sąnaudų kitimas priklauso nuo komunalinių atliekų kiekio, įvertinamos būtinųjų su komunalinių atliekų tvarkymu susijusių sąnaudų pastovioji ir kintamoji dalys.
- Pasirenkami DVR pastoviosios ir kintamosios dedamųjų parametrai kiekvienai NT objektų kategorijai ir DVR įvertinimo principai.
- Nustatomi apmokestinami parametrų dydžiai (NT objektų plotas, NT objektų skaičius, gyventojų skaičius).
- Atliekamas pastoviųjų sąnaudų priskyrimas NT objektų kategorijoms, DVR pastoviosios dedamosios parametrų dydžių apskaičiavimas kiekvienai NT objektų kategorijai ir DVR pastoviosios dedamosios dydžių apskaičiavimas kiekvienam NT objektui.
- Atliekamas DVR kintamosios dedamosios parametrų dydžių apskaičiavimas kiekvienai NT objektų kategorijai ir DVR kintamosios dedamosios dydžių apskaičiavimas kiekvienam NT objektui.
- DVR, susidedančios iš pastoviosios ir kintamosios dedamųjų, nustatymas kiekvienam NT objektui.

Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos būtinosios sąnaudos, apmokestinimo bazė (NT objektų plotas, NT objektų skaičius, gyventojų skaičius) ir DVR dydžiai atskiroms NT objektų kategorijoms įvertinti 2017 metams. Pažymėtina, kad DVR dydžių tikslumas labai priklauso nuo gautos informacijos apie komunalinių atliekų tvarkymą, kurios pagrindu formuojamos prielaidos, tikslumo. Toliau pateikiami skaičiavimai remiasi 2015 m. ir 2016 m. faktiniais rezultatais, daromomis prielaidomis dėl komunalinių

atliekų sistemos veiklos tęstinumo, Pasvalio rajono savivaldybės ir Lietuvos statistikos departamento pateiktomis ateities prognozėmis ir konsultantų ekspertinėmis prielaidomis. Žemiau nuosekliai pateikiami duomenys, kurie suformuoja DVR dydžių nustatymo bazę.

3.2. Komunalinių atliekų kiekių prognozė

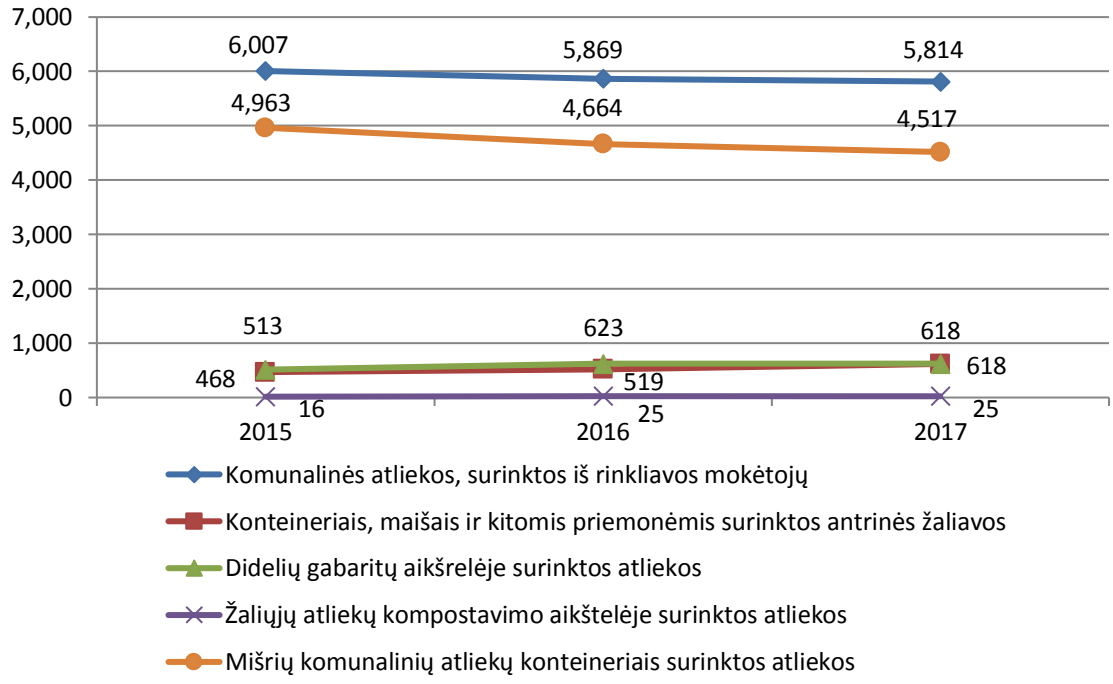
Numatoma, kad 2017 m. Pasvalio rajone iš viso bus surinkta 5,8 tūkst. tonų komunalinių atliekų, iš kurių 4,5 tūkst. tonų bus surinkta mišrių komunalinių atliekų konteineriais.

16 lentelė. Komunalinių atliekų kiekis Pasvalio raj. savivaldybėje, tonos

	2015 m.	2016 m.	2017 m.
Atskirai surinktos komunalinės atliekos	1.044	1.205	1.297
Konteineriais, maišais ir kitomis priemonėmis surinktos antrinės žaliavos	468	519	618
Didelių gabaritų aikštelėje surinktos atliekos	513	623	618
Žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelėje surinktos atliekos	16	25	25
Atliekos, surinktos kitomis priemonėmis	47	37	37
Mišrių komunalinių atliekų konteineriais surinktos atliekos	4.963	4.664	4.517
Visos atliekos, surinktos iš rinkliavos mokėtojų	**6.007**	**5.869**	**5.814**

Šaltinis: Konsultanto skaičiavimai

8 grafikas. Komunalinių atliekų surinkimas skirtingomis priemonėmis, tonos

Šaltinis: Konsultanto skaičiavimai

Bendras iš rinkliavos mokėtojų surenkamas komunalinių atliekų kiekis mažai keisis, tačiau išaugs surenkamų antrinių žaliavų kiekiai. Tam didžiausią įtaką turės depozito sistemos plėtra ir kitų antrinių žaliavų surinkimo priemonių įdiegimas.

3.3. Komunalinių atliekų tvarkymo sąnaudos

Pagal Taisykles, būtinosios su komunalinių atliekų tvarkymu susijusios sąnaudos apskaičiuojamos kaip atskirų komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos (surinkimas, vežimas, naudojimas, šalinimas, šių veiklų organizavimas, stebėsena, šalinimo vietų priežiūra) teikimo veiklų, be kurių neįmanoma įgyvendinti komunalinių atliekų tvarkymo tikslų, uždavinių ir konkrečių priemonių, nustatytų regiono ir (ar) savivaldybės atliekų tvarkymo plane, bendrųjų sąnaudų suma. Kitaip tariant, pajamos iš atliekų turėtojų privalo padengti visus minėtus kaštus. Būtinosios su komunalinių atliekų tvarkymu susijusios sąnaudos, vadovaujantis Taisyklėmis, apima šių veiklų sąnaudas:

1. Mišrių (po pirminio rūšiavimo likusių) komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo, įskaitant perkrovimo įrenginių eksploatavimą, sąnaudos.
2. Mišrių (po pirminio rūšiavimo likusių) komunalinių atliekų apdorojimo ir šalinimo sąnaudos, įskaitant mokestį už aplinkos teršimą sąvartyne šalinamomis komunalinėmis atliekomis, sąvartynų eksploatavimo sąnaudos, įskaitant atidėjinius sąvartynui uždaryti, rekultivuoti ir prižiūrėti po uždarymo.
3. Į mišrias komunalines atliekas patekusių antrinių žaliavų atskyrimo nuo mišrių komunalinių atliekų ir kitos tvarkymo sąnaudos, išskyrus tas sąnaudas, kurias teisės aktų nustatyta tvarka apmoka gamintojai ir importuotojai.
4. Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelių eksploatavimo sąnaudos, išskyrus tas sąnaudas, kurias teisės aktų nustatyta tvarka privalo apmokėti gamintojai ir importuotojai.
5. Į komunalines atliekas patekusių pavojingų buitinių (buityje susidarančių) atliekų, didelių gabaritų atliekų, buityje susidarančių elektros ir elektroninės įrangos atliekų surinkimo apvažiavimo būdu ir tvarkymo sąnaudos, išskyrus tas atliekų tvarkymo sąnaudas, kurias teisės aktų nustatyta tvarka privalo apmokėti gamintojai ir importuotojai.
6. Biologiškai skaidžių atliekų rūšiuojamojo surinkimo ir (ar) tvarkymo sąnaudos.
7. Kompostavimo aikštelių eksploatavimo sąnaudos.
8. Kitų komunalinių atliekų (maisto atliekų, tekstilės atliekų ir kitų) rūšiuojamojo surinkimo ir (ar) tvarkymo sąnaudos.
9. Netinkamų eksploatuoti uždarytų sąvartynų priežiūros po uždarymo sąnaudos.
10. Komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros atnaujinimo sąnaudos.
11. Visuomenės švietimo ir informavimo komunalinių atliekų tvarkymo klausimais sąnaudos, išskyrus tas visuomenės švietimo ir informavimo sąnaudas, kurias apmoka gamintojai ir importuotojai Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo ir Lietuvos Respublikos pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo nustatyta tvarka.
12. Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administravimo sąnaudos (pavyzdžiui, komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratoriaus (toliau – Administratorius) darbuotojų atlyginimų, biuro eksploatavimo, kuro, įmokos apskaičiavimo, sąskaitų išrašymo, įmokų surinkimo sąnaudos.
13. Į būtinąsias sąnaudas įtraukiamos Administratoriaus apskaičiuotos sąnaudos, turėtos organizuojant komunalinių atliekų tvarkymą regioniniu principu, kai komunalinių atliekų tvarkymas savivaldybėje organizuojamas šiuo būdu.

Pagal Taisykles, visos su komunalinių atliekų tvarkymu susijusios sąnaudos padalintos į 13 grupių, tačiau vertinamos tik realiai vykdomos Pasvalio rajono savivaldybėje susidarančių komunalinių atliekų tvarkymo veiklos bei jų sukuriamos sąnaudos.

- Komunalinių atliekų (mišrios, didelių gabaritų ir biologiškai skaidžios atliekos) surinkimo ir vežimo sąnaudos.
- Mišrių komunalinių atliekų apdorojimo ir šalinimo sąnaudos.
- Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelių eksploatavimo sąnaudos.
- Kompostavimo aikštelių eksploatavimo sąnaudos.

- Netinkamų eksploatuoti uždarytų sąvartynų priežiūros sąnaudos.
- Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administravimo sąnaudos.

Skaičiavimuose naudotos šios bazinės prielaidos:
- Vidutinė metinė infliacija – 1,9 proc.
- Metinis darbo užmokesčio augimas – 5,7 proc.
- PVM tarifas – 21 proc.
- Metinis gyventojų skaičiaus pokytis regione – -1,5 proc.
- Atliekų susikaupimo normų augimas (dėl perkamosios galios) – 0,6 proc.

Komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo sąnaudų skaičiavimas pagrįstas prognozuojamais komunalinių atliekų surinkimo kiekiais ir atliekų surinkimo kaina.

17 lentelė. Komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo sąnaudos Pasvalio raj. savivaldybėje, Eur be PVM

	2017 m.
Mišrių komunalinių atliekų surinkimas ir vežimas	234.911
Didelių gabaritų atliekų surinkimas ir vežimas	17.923
Biologiškai skaidžių atliekų surinkimas ir vežimas	0
Iš viso	**252.834**

Šaltinis: Konsultanto skaičiavimai

Atsižvelgiant į mišrių komunalinių atliekų sudėtį ir į tai, kad surenkamų šių atliekų kiekiai yra gana stabilūs, daroma prielaida, kad 70 proc. mišrių komunalinių atliekų surinkimo sąnaudų yra pastovios. Ši prielaida reiškia, kad net ir įdiegus papildomas atskiro antrinių žaliavų ir pakuočių, žaliųjų ir kitų atliekų, kurias galima surinkti atskirai, surinkimo sistemas, surenkamų mišrių komunalinių atliekų kiekis nebus mažesnis nei 70 proc. nuo šiuo metu surenkamo mišrių komunalinių atliekų kiekio.

Atsižvelgiant į sutartį su vežėju, visos didelių gabaritų atliekų ir biologiškai skaidžių atliekų surinkimo sąnaudos priskiriamos kintamoms sąnaudoms.

Mišrių komunalinių atliekų apdorojimo ir šalinimo sąnaudų skaičiavimas pagrindžiamas faktiniais duomenimis, sąnaudų kitimo prognozėmis ir prielaidomis, dėl būsimų komunalinių atliekų šalinimo Panevėžio regioniniame komunalinio atliekų sąvartyne apimčių.

18 lentelė. Mišrių komunalinių atliekų apdorojimo ir šalinimo sąnaudos, Eur be PVM

Sąnaudų kategorija	**2017 m.**
Ilgalaikio turto nusidėvėjimo sąnaudos	15.851
Darbo užmokesčio sąnaudos	99.975
Atliekų tvarkymo technikos eksploatacijos sąnaudos	9.464
Degalų sąnaudos	39.468
Filtrato nuotekų tvarkymo sąnaudos	39.076
Elektros energijos sąnaudos	11.504
Kaupimai sąvartyno uždarymui	141.010
Aplinkos taršos mokestis	153.430
Atliekų apdorojimo MBA įrenginiuose sąnaudos	1.057.446
Atliekų perkrovimo stočių sąnaudos	155.543
Kitos sąnaudos	121.974
Nenumatytos sąnaudos ir pelnas	92.237
Iš viso	**1.936.978**

Šaltinis: Konsultanto skaičiavimai

Vadovaujantis *Metodikos 18 punktu* mišrių komunalinių atliekų apdorojimo ir šalinimo būtinosios sąnaudos apskaičiuojamos iš numatomų šios veiklos sąnaudų atėmus planuojamas šios veiklos pajamas ne iš rinkliavos mokėtojų (*19 lentelė*).

19 lentelė. Mišrių komunalinių atliekų apdorojimo ir šalinimo būtinosios sąnaudos, Eur be PVM

	2017 m.
Mišrių komunalinių atliekų apdorojimo ir šalinimo sąnaudos	1.936.977
Mišrių komunalinių atliekų apdorojimo ir šalinimo pajamos	995.526
Mišrių komunalinių atliekų apdorojimo ir šalinimo būtinosios sąnaudos	941.452

Šaltinis: Konsultanto skaičiavimai

Pasvalio rajono savivaldybei tenkančios mišrių komunalinių atliekų apdorojimo ir šalinimo būtinosios sąnaudos apskaičiuojamos atsižvelgiant į mišrių komunalinių atliekų apdorojimo ir šalinimo kainą ir susidarančių mišrių komunalinių kiekį savivaldybėje (*20 lentelė*).

20 lentelė. Mišrių komunalinių atliekų apdorojimo ir šalinimo sąnaudos Pasvalio raj. savivaldybėje, Eur be PVM

	2017 m.
Mišrių komunalinių atliekų kiekis, t	4.517
Mišrių komunalinių atliekų apdorojimo ir šalinimo kaina, Eur/t	21,03
Mišrių komunalinių atliekų apdorojimo ir šalinimo sąnaudos , Eur be PVM	94.997

Šaltinis: Konsultanto skaičiavimai

Atsižvelgiant į PRATC pateiktą informaciją kaip sąnaudų kitimas priklauso nuo komunalinių atliekų kiekio 38 proc. mišrių komunalinių atliekų apdorojimo ir šalinimo sąnaudų priskiriamos pastoviosioms, o 62 proc. kintamosioms sąnaudoms.

Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelių eksploatavimo sąnaudų skaičiavimas pagrindžiamas faktiniais duomenimis, sąnaudų kitimo prognozėmis ir prielaidomis, dėl būsimų didelių gabaritų atliekų priėmimo apimčių.

21 lentelė. Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelių eksploatavimo sąnaudos, Eur be PVM

Sąnaudų kategorija	**2017 m.**
Darbo užmokesčio sąnaudos	82.072
Ilgalaikio turto nusidėvėjimo sąnaudos	27.591
Didžiųjų, statybinių, asbesto turinčių atliekų tvarkymo sąnaudos	96.838
Naudotų padangų tvarkymo sąnaudos	13.510
Pavojingų atliekų tvarkymo sąnaudos	4.524
Aikštelių eksploatacinės sąnaudos	26.040
Nenumatytos sąnaudos ir pelnas	12.528
Iš viso	**263.103**

Šaltinis: Konsultanto skaičiavimai

Vadovaujantis *Metodikos 22 punktu* didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelių eksploatavimo būtinosios sąnaudos paskaičiuojamos iš numatomų šios veiklos sąnaudų atėmus planuojamas šios veiklos pajamas ne iš rinkliavos mokėtojų (*22 lentelė*).

22 lentelė. Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelių eksploatavimo būtinosios sąnaudos, Eur be PVM

	2017 m.
Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelių eksploatavimo sąnaudos	263.103
Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelių eksploatavimo pajamos	6.453
Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelių eksploatavimo būtinosios sąnaudos	256.650

Šaltinis: Konsultanto skaičiavimai

Pasvalio rajono savivaldybei tenkančios didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelių eksploatavimo būtinosios sąnaudos apskaičiuojamos atsižvelgiant į didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelių eksploatavimo kainą ir susidarančių mišrių komunalinių kiekį savivaldybėje (*23 lentelė*).

23 lentelė. Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelių eksploatavimo sąnaudos Pasvalio r. savivaldybėje, Eur be PVM

	2017 m.
Mišrių komunalinių atliekų kiekis, t	4.517
Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelių eksploatavimo kaina, Eur/t	5,73
Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelių eksploatavimo sąnaudos , Eur be PVM	25.897

Šaltinis: Konsultanto skaičiavimai

Atsižvelgiant į PRATC pateiktą informaciją kaip sąnaudų kitimas priklauso nuo komunalinių atliekų kiekio 60 proc. didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelių eksploatavimo sąnaudų priskiriamos pastoviosioms, o 40 proc. kintamosioms sąnaudoms.

Kompostavimo aikštelių eksploatavimo sąnaudų skaičiavimas pagrindžiamas faktiniais duomenimis, sąnaudų kitimo prognozėmis ir prielaidomis, dėl būsimų biologiškai skaidžių atliekų priėmimo apimčių.

24 lentelė. Kompostavimo aikštelių eksploatavimo sąnaudos, Eur be PVM

Sąnaudų kategorija	2017 m.
Darbo užmokesčio sąnaudos	19.199
Ilgalaikio turto nusidėvėjimo sąnaudos	8.655
Aikštelių eksploatacinės sąnaudos	5.345
Žaliųjų atliekų kompostavimo sąnaudos	17.675
Nenumatytos sąnaudos ir pelnas	2.544
Iš viso	**53.418**

Šaltinis: Konsultanto skaičiavimai

Vadovaujantis *Metodikos 30 punktu* kompostavimo aikštelių eksploatavimo būtinosios sąnaudos apskaičiuojamos iš numatomų šios veiklos sąnaudų atėmus planuojamas šios veiklos pajamas ne iš rinkliavos mokėtojų (*25 lentelė*).

25 lentelė. Kompostavimo aikštelių eksploatavimo būtinosios sąnaudos, Eur be PVM

	2017 m.
Kompostavimo aikštelių eksploatavimo sąnaudos	53.418
Kompostavimo aikštelių eksploatavimo pajamos	1.349
Kompostavimo aikštelių eksploatavimo būtinosios sąnaudos	52.069

Šaltinis: Konsultanto skaičiavimai

Pasvalio rajono savivaldybei tenkančios kompostavimo aikštelių eksploatavimo būtinosios sąnaudos paskaičiuojamos atsižvelgiant į kompostavimo aikštelių eksploatavimo kainą ir susidarančių mišrių komunalinių kiekį savivaldybėje (*26 lentelė*).

26 lentelė. Kompostavimo aikštelių eksploatavimo sąnaudos Pasvalio r. savivaldybėje, Eur be PVM

	2017 m.
Mišrių komunalinių atliekų kiekis, t	4.517
Kompostavimo aikštelių eksploatavimo kaina, Eur/t	1,16
Kompostavimo aikštelių eksploatavimo sąnaudos, Eur be PVM	5.254

Šaltinis: Konsultanto skaičiavimai

Atsižvelgiant į PRATC pateiktą informaciją kaip sąnaudų kitimas priklauso nuo komunalinių atliekų kiekio 82 proc. kompostavimo aikštelių eksploatavimo sąnaudų priskiriamos pastoviosioms, o 18 proc. kintamosioms sąnaudoms.

Netinkamų eksploatuoti uždarytų sąvartynų priežiūros sąnaudų skaičiavimas pagrindžiamas faktiniais duomenimis ir sąnaudų kitimo prognozėmis.

27 lentelė. Netinkamų eksploatuoti uždarytų sąvartynų priežiūros sąnaudos, Eur be PVM

Sąnaudų kategorija	**2017 m.**
Senų uždarytų sąvartynų priežiūros sąnaudos	4.399
Nenumatytos sąnaudos ir pelnas	220
Iš viso	**4.619**

Šaltinis: Konsultanto skaičiavimai

Pasvalio rajono savivaldybei tenkančios netinkamų eksploatuoti uždarytų sąvartynų priežiūros sąnaudos paskaičiuojamos atsižvelgiant į netinkamų eksploatuoti uždarytų sąvartynų priežiūros kainą ir susidarančių mišrių komunalinių kiekį savivaldybėje (*28 lentelė*).

28 lentelė. Netinkamų eksploatuoti uždarytų sąvartynų priežiūros sąnaudos Pasvalio r. savivaldybėje, Eur be PVM

	2017 m.
Mišrių komunalinių atliekų kiekis, t	4.517
Netinkamų eksploatuoti uždarytų sąvartynų priežiūros kaina, Eur/t	0,10
Netinkamų eksploatuoti uždarytų sąvartynų priežiūros sąnaudos, Eur be PVM	466

Šaltinis: Konsultanto skaičiavimai

Atsižvelgiant į PRATC pateiktą informaciją kaip sąnaudų kitimas priklauso nuo komunalinių atliekų kiekio visos netinkamų eksploatuoti uždarytų sąvartynų priežiūros sąnaudos priskiriamos pastoviosioms sąnaudoms.

Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administravimo sąnaudos susideda iš bendrųjų administracinių sąnaudų ir rinkliavos administravimo sąnaudų. Šių sąnaudų skaičiavimas pagrindžiamas faktiniais duomenimis ir sąnaudų kitimo, dėl dvinarės rinkliavos įvedimo, prognozėmis.

29 lentelė. Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos bendrosios administravimo sąnaudos, Eur be PVM

Sąnaudų kategorija	2017 m.
Darbo užmokesčio sąnaudos	180.748
Ilgalaikio turto nusidėvėjimo sąnaudos	7.061
Veiklos sąnaudos	24.019
Projektų įgyvendinimo sąnaudos	176.000
Paskolos palūkanos	15.138
Nenumatytos sąnaudos ir pelnas	20.148
Iš viso	**423.114**

Šaltinis: PRATC ir konsultanto skaičiavimai

Pasvalio rajono savivaldybei tenkančios komunalinių atliekų tvarkymo sistemos bendrosios administravimo sąnaudos apskaičiuojamos atsižvelgiant į komunalinių atliekų tvarkymo sistemos bendrojo administravimo kainą ir susidarančių mišrių komunalinių kiekį savivaldybėje (*30 lentelė*).

30 lentelė. Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos bendrosios administravimo sąnaudos Pasvalio r. savivaldybėje, Eur be PVM

	2017 m.
Mišrių komunalinių atliekų kiekis, t	4.517
Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos bendrojo administravimo kaina, Eur/t	9,45
Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos bendrosios administravimo sąnaudos, Eur be PVM	42.694

Šaltinis: Konsultanto skaičiavimai

Atsižvelgiant į PRATC pateiktą informaciją kaip sąnaudų kitimas priklauso nuo komunalinių atliekų kiekio visos komunalinių atliekų tvarkymo sistemos bendrosios administravimo sąnaudos priskiriamos pastoviosioms sąnaudoms.

31 lentelė. Rinkliavos administravimo sąnaudos, Eur be PVM

Sąnaudų kategorija	2017 m.
Darbo užmokesčio sąnaudos	134.738
Ilgalaikio turto nusidėvėjimas	14.298
Eksploatacijos sąnaudos	1.421
Lengvųjų automobilių eksploatacijos sąnaudos	2.039
Turto draudimo sąnaudos	204
Kanceliarinių ir ūkinių prekių nurašymo sąnaudos	1.529
Ryšių sąnaudos	2.526
Banko paslaugų sąnaudos	3.706
Pranešimų spausdinimo ir pašto paslaugų sąnaudos	11.807
Registrų centro paslaugų sąnaudos	4.063
Kitos sąnaudos	17.026
Iš viso	**193.357**

Šaltinis: PRATC ir konsultanto skaičiavimai

Pasvalio rajono savivaldybei tenkančios rinkliavos administravimo sąnaudos apskaičiuojamos atsižvelgiant į savivaldybės gyventojų (rinkliavos mokėtojų) skaičių (*32 lentelė*).

32 lentelė. Rinkliavos administravimo sąnaudos Pasvalio r. savivaldybėje, Eur be PVM

	2017 m.
Bendras gyventojų (rinkliavos mokėtojų) skaičius	87.757
Pasvalio raj. savivaldybės gyventojų (rinkliavos mokėtojų) skaičius, vnt.	25.609
Rinkliavos administravimo sąnaudos, Eur be PVM	56.425

Šaltinis: Konsultanto skaičiavimai

Atsižvelgiant į PRATC pateiktą informaciją kaip sąnaudų kitimas priklauso nuo komunalinių atliekų kiekio visos rinkliavos administravimo sąnaudos priskiriamos pastoviosioms sąnaudoms.

Bendros pastoviosios būtinosios sąnaudos paskaičiuojamos susumavus visų komunalinių atliekų tvarkymo veiklų būtinąsias pastoviąsias sąnaudas, o bendros kintamosios – susumavus kintamąsias sąnaudas (*33 lentelė*).

33 lentelė. Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos būtinosios sąnaudos Pasvalio r. savivaldybėje, Eur su PVM

	2017 m.
KA surinkimo ir vežimo sąnaudos	305.929
Pastoviosios sąnaudos	199.692
Kintamosios sąnaudos	106.237
MKA apdorojimo ir šalinimo sąnaudos	114.946
Pastoviosios sąnaudos	43.194
Kintamosios sąnaudos	71.752
DGASA eksploatavimo sąnaudos	31.336
Pastoviosios sąnaudos	18.870
Kintamosios sąnaudos	12.466
Kompostavimo aikštelių eksploatavimo sąnaudos	6.357
Pastoviosios sąnaudos	5.224
Kintamosios sąnaudos	1.133
Uždarytų sąvartynų priežiūros sąnaudos	564
Pastoviosios sąnaudos	564
Kintamosios sąnaudos	0
KA tvarkymo sistemos administracinės sąnaudos	119.934
Pastoviosios sąnaudos	119.934
Kintamosios sąnaudos	0
Iš viso	**579.066**
Pastoviosios sąnaudos	**387.479**
Kintamosios sąnaudos	**191.587**

Šaltinis: Konsultanto skaičiavimai

Mišrių komunalinių atliekų tvarkymo kaina Pasvalio raj. savivaldybėje įvertinta atsižvelgiant į prognozuojamas būtinąsias komunalinių atliekų tvarkymo sistemos sąnaudas ir prognozuojamą surinkti mišrių komunalinių atliekų kiekį (*34 lentelė*).

34 lentelė. Mišrių komunalinių atliekų tvarkymo kaina Pasvalio r. savivaldybėje

	2017 m.
Būtinosios KA tvarkymo sistemos sąnaudos, Eur su PVM	596.732
MKA kiekis, tonos	4.517
MKA tvarkymo kaina, Eur/t	132,10

Šaltinis: Konsultanto skaičiavimai

3.4. Dvinarės rinkliavos parametrų pasirinkimas

3.4.1. Dvinarės rinkliavos parametrų įvertinimas

DVR pastovioji dedamoji nustatoma tokia, kad padengtų pastoviąsias su komunalinių atliekų tvarkymu susijusias sąnaudas. DVR pastoviąją dalį moka visi nekilnojamojo turto savininkai arba jų įgalioti asmenys ir ji gali būti nustatoma pagal šiuos kintamuosius (parametrus) pasirinktinai:

1. Nekilnojamojo turto paskirtis ir plotas.
2. Nekilnojamojo turto paskirtis ir objektų skaičius.
3. Gyventojų / darbuotojų skaičius.

35 lentelė. DVR pastoviosios dedamosios parametrų teigiamos ir neigiamos savybės

Parametras	Teigiamos savybės	Neigiamos savybės
Nekilnojamojo turto paskirtis ir plotas	1. Parametras nesudėtingai administruojamas, kadangi trumpuoju laikotarpiu (iki vienerių metų) smarkiai nekinta bei nėra būtinybės dažnai atnaujinti visos duomenų bazės (pakanka atlikti pavienius atnaujinimus). 2. Pavieniai atnaujinimai nereikalauja didelių darbo sąnaudų dėl nedidelių pokyčių susijusių su šio parametro duomenų kintamumu. 3. Mokesčio už atliekų tvarkymą dydžio skaičiavimas pagal šį parametrą užkerta kelią piktnaudžiavimui vengti mokesčio mokėjimo, nes parametro duomenys oficialiai skelbiami VĮ Registrų centro tvarkomame Nekilnojamojo turto registre. 4. Dėl parametro pastovumo sumažėja galimybė suklysti apskaičiuojant mokesčio dydį ir patirti nuostolius tvarkant komunalines atliekas.	1. Apmokestinimas pagal šį parametrą nėra visiškai socialiai teisingas, nes tokio pat ploto bute gali gyventi skirtingas gyventojų skaičius (nors gyventojų skaičius ir gyvenamojo būsto ploto rodikliai dažnai tarpusavyje teigiamai koreliuoja , t.y. dažniausiai didesniuose būstuose gyvena didesnis žmonių skaičius ir atvirkščiai). 2. Didesnius komunalinių atliekų tvarkymo kaštus gali patirti vieniši žmonės ir mažos šeimos, gyvenančios didesniuose būstuose. 3. Nepatvirtintos eksploatacijos būstai (jų plotas) neįtraukiami į mokesčio administravimo sistemą, nes laikomi negyvenamais.
Nekilnojamojo turto paskirtis ir objektų skaičius	1. Parametras nesudėtingai administruojamas, kadangi trumpuoju laikotarpiu (iki vienerių metų) smarkiai nekinta bei nėra būtinybės dažnai atnaujinti visos duomenų bazės (pakanka atlikti pavienius atnaujinimus). 2. Pavieniai atnaujinimai nereikalauja palyginamai didelių darbo sąnaudų dėl nedidelių pokyčių susijusių su šio parametro duomenų kintamumu. 3. Mokesčio už atliekų tvarkymą dydžio skaičiavimas pagal šį parametrą užkerta kelią piktnaudžiavimui vengti mokesčio mokėjimo, nes parametro duomenys oficialiai skelbiami VĮ Registrų centro tvarkomame Nekilnojamojo Turto registre. 4. Parametro pastovumas leidžia nustatyti mokesčio dydį su mažiausia paklaida.	1. Parametras neturi sąsajų su susidarančių atliekų kiekiu, todėl apmokestinimas pagal šį parametrą nėra visiškai socialiai teisingas. 2. Didesnius komunalinių atliekų tvarkymo kaštus gali patirti vieniši žmonės ir mažos šeimos. 3. Neapmokestinami pastatai, kuriuose gyvenama, bet jų eksploatacija nėra patvirtinta. 4. Kadangi tos pačios rūšies NT objektai dažnai yra labai skirtingo dydžio, toks apmokestinimo būdas galimas tik toms NT grupėms (ind. namai, garažai, sodų valdos), kuriose NT objektai panašūs savo dydžiu.

Gyventojų/darbuotojų skaičius	1. Apmokestinimas pagal šį parametrą yra pakankamai socialiai teisingas, nes atliekų kiekis daugiausia priklauso nuo gyventojų skaičiaus.	1. Parametras sudėtingai administruojamas, kadangi jis dažnai kinta dėl nuolatinės gyventojų migracijos. 2. Nuolatiniai parametro duomenų atnaujinimai reikalauja didelių darbo sąnaudų administruojant mokesčio surinkimą. 3. Mokesčio dydžio skaičiavimui naudojama nuolat besikeičianti duomenų bazė, todėl padidėja galimybė suklysti apskaičiuojant mokesčio dydį ir patirti nuostolius tvarkant komunalines atliekas. 4. Mokesčio už atliekų tvarkymą dydžio skaičiavimas pagal šį parametrą padidina galimybę piktnaudžiavimui vengti mokesčio mokėjimo, nes atliekų turėtojai gali stengtis išvengti mokesčio registruojantis prie savivaldybės (be tikslaus adreso), kitoje savivaldybėje. 5. Apmokestinimas pagal šį parametrą nėra visiškai teisingas įmonėms, nes atliekų kiekis labiau priklauso nuo jų vykdomos veiklos pobūdžio, o ne nuo darbuotojų skaičiaus.

DVR kintamoji dedamoji nustatoma tokia, kad padengtų kintamąsias su komunalinių atliekų tvarkymu susijusias sąnaudas. DVR kintamąją dalį moka nekilnojamojo turto objektų savininkai arba jų įgalioti asmenys, kuriems teikiama komunalinių atliekų paėmimo paslauga ir atliekų tvarkymo paslauga. Nekilnojamojo turto savininkai, arba jų įgalioti asmenys, oficialiai nustatyta tvarka deklaravę, jog nesinaudoja atitinkamu nekilnojamuoju turtu, gali nemokėti nustatytos kintamosios mokesčio dalies. DVR kintamoji dedamoji nustatoma pagal šias kintamuosius (parametrus) pasirinktinai:

1. Naudojamų mišrių komunalinių atliekų konteinerių skaičius ir tūris (dydis).
2. Naudojamų mišrių komunalinių atliekų konteinerių skaičius, tūris (dydis) ir ištuštinimo dažnumas.
3. Atiduodamų mišrių komunalinių atliekų svoris.
4. Atiduodamų mišrių komunalinių atliekų svorio (kiekio) norma (remiantis nustatyta atliekų susikaupimo norma, jeigu ji savivaldybės sprendimu nustatoma)

36 lentelė. DVR kintamosios mokesčio dedamosios parametrų teigiamos ir neigiamos savybės

Parametras	Teigiamos savybės	Neigiamos savybės
Naudojamų mišrių komunalinių atliekų konteinerių skaičius ir tūris	1. Parametro administravimas nėra sudėtingas. 2. Nereikalingos papildomos priemonės parametro duomenims surinkti. 3. Išauga atliekų turėtojų suinteresuotumas mažinti atliekų kiekį, kad galėtų naudotis mažesnės talpos atliekų konteineriu bei sumažinti atliekų tvarkymo kaštus. 4. Galimybė mokesčio kintamąją dalį proporcingai (pvz. pagal gyventojų	1. Parametras sudėtingiau administruojamas, nes gali dažniau kisti. 2. Sudėtinga apskaičiuoti mokesčio dydį, kai atliekų turėtojai turi skirtingo dydžio konteinerius, bet dėl egzistuojančio ištuštinimo dažnio ištuštinamas panašus atliekų tūris. 3. Skirtingo dydžio konteinerių skirtingas apmokestinimas gali paskatinti nesąmoningą atliekų turėtojų perėjimą

	skaičių) perskaičiuoti daugiabučių namų gyventojams.	prie mažesnių konteinerių (priklausomai nuo kintamo parametro), dėl ko gali padidėti atliekų surinkimo ir transportavimo sąnaudos. 4. Dėl galimo parametro kitimo padidėja pavojus, kad iš atliekų turėtojų nebus gauta tiek pajamų, kad būtų padengtos visos atliekų tvarkymo sąnaudos.
Naudojamų mišrių komunalinių atliekų konteinerių skaičius, tūris ir ištuštinimo dažnis	1. Parametro administravimas nėra sudėtingas, kadangi trumpuoju laikotarpiu (iki vienerių metų, jeigu bus nuspręsta atnaujinti atliekų susikaupimo normas pasibaigus kalendoriniams metams) parametro duomenys mažai kis bei nereikės atnaujinti visos duomenų bazės. 2. Parametro naudojimas sudarys galimybes skirtingų dydžių atliekų konteinerius priskirti tam tikram kiekiui subjektų bei palengvinti mokesčio dydžio skaičiavimą. 3. Esant galimybei savarankiškai pasirinkti naudojamo konteinerio dydį ar ištuštinimo dažnumą, atliekų turėtojai skatinami mažinti atliekų kiekį. 4. Įdiegus konteinerių identifikavimo sistemą atliekų turėtojai bus suinteresuoti rūšiuoti atliekas, taip mažindami MKA ištuštinimo dažnį.	1. Parametro naudojimas padidins darbo sąnaudas administruojant mokesčio surinkimą. 2. Reikalingos papildomos konteinerių identifikavimo sistemos bei mokesčio administravimo priemonės, kurios būtinos parametro duomenims surinkti ir jų efektyviam naudojimui. 3. Kintamos mokesčio dalies pagal šį parametrą skaičiavimas padidina galimybę vengti mokesčio mokėjimo, nes atliekų turėtojai gali stengtis šalinti atliekas ne jiems priskirtuose konteineriuose.
Atiduodamų mišrių komunalinių atliekų svoris.	1. Nuolat vykdant atliekų svėrimą ir identifikavimą atliekų turėtojai bus suinteresuoti rūšiuoti ir kompostuoti atliekas bei mažinti šalinamų mišrių komunalinių atliekų kiekį. 2. Tuo atveju jeigu visi atliekų turėtojai elgsis sąžiningai, naudojant šį parametrą bus efektyviausia taikomi teisingumo, proporcingumo bei teršėjas moka principai.	1. Parametrą gali būti sudėtinga administruoti, nes gali iškilti nepasitenkinimas dėl neteisingo svėrimo ar techninių problemų padarinių. 2. Reikalingos gana brangios papildomos priemonės, reikalingos tiksliam atliekų kiekiui išmatuoti. 3. Pažymėtina, kad atliekų svoris labai priklauso nuo klimato sąlygų, todėl tikslaus atliekų kiekio nustatymas gali būti komplikuotas, bei padidėja galimybė neteisingai apskaičiuoti mokesčio dydį. 4. Dėl galimų atliekų svėrimo ir identifikavimo įrangos gedimų gali sutrikti mokesčio dydžio apskaičiavimo sistema arba net atliekų tvarkymo paslaugų teikimas. 5. Kintamos mokesčio dalies pagal šį parametrą skaičiavimas padidina galimybę vengti mokesčio mokėjimo, nes atliekų turėtojai gali būti linkę slėpti atliekas ar jas šalinti kitais būdais.

Atiduodamų mišrių komunalinių atliekų svorio (kiekio) norma	1. Mišrių komunalinių atliekų susidarymo normos nustatymo kaštai reliatyviai mažesni, negu visų atiduodamų atliekų svėrimas, kadangi reikalinga įranga yra pigesnė ir laiko sąnaudos mažesnės. 2. Kiekvienais metais atliekant svorio normų skaičiavimo atnaujinimus gyventojai ir įmonės skatinamos mažinti šalinamų mišrių komunalinių atliekų kiekius.	1. Yra pavojus, jog vykdant matavimus dėl įvairių faktorių (ypač žmogiškųjų) bus nustatytos neteisingos atliekų susidarymo normos bei neteisingai apskaičiuotas mokesčio dydis. 2. Būtina periodiškai (bent kartą per metus) perskaičiuoti atliekų svorio normą – tai padidins darbo sąnaudas administruojant mokesčio surinkimą. 3. Kintamosios mokesčio dalies pagal šį parametrą skaičiavimas neskatina asmeninio rūšiavimo, kadangi vieno gyventojo išrūšiuotų atliekų kiekis sudaro labai menką dalį atliekų normų skaičiavime.

Savivaldybė kiekvienai atliekų turėtojų kategorijai gali pasirinkti tik vieną nurodytą pastoviąją ir vieną nurodytą kintamąją mokesčio dedamąją.

3.4.2. Dvinarės rinkliavos parametrų apibendrinimas

Apmokestinimas pagal **nekilnojamojo turto paskirtį ir plotą** nėra visiškai socialiai teisingas, tačiau šis parametras pilnai atitinka pastovaus parametro sąvoką, nes jis trumpuoju laikotarpiu mažai kinta. Mažas parametro kitimas nereikalauja didelių darbo sąnaudų atnaujinant duomenis, be to nebus poreikio atnaujinti duomenų bazę, kuri naudojama mokesčio dydžio apskaičiavimui, nes jau šiuo metu dalis mokesčio skaičiuojama pagal šį parametrą. Apmokestinimas pagal šį parametrą užkerta kelią vengti mokesčio mokėjimo bei iki minimumo sumažina nelegaliai šalinamų komunalinių kiekį ir tai įgalina iki minimumo sumažinti apmokėjimo už atliekų tvarkymą kontrolės sąnaudas.

Parametro **„nekilnojamojo turto paskirtis ir objektų skaičius“** teigiamos savybės labai panašios į parametro „nekilnojamojo turto paskirtis ir plotas“, be to jis palengvina mokesčio dydžio skaičiavimą individualiems namams, nes dauguma jų yra didesni nei 100 m^2. Norint jį taikyti reikės keisti mokesčio dydžio apskaičiavimui naudojamus parametrus bei tam pritaikyti duomenų bazę. Šis parametras netinkamas JA naudojamiems NT objektams, kurių plotai yra labai skirtingi.

Apmokestinimas pagal **gyventojų/darbuotojų skaičių** yra socialiai teisingiausias, tačiau jo savybės neatitinka pastovaus parametro sąvokos. Moksliškai įrodyta, kad didžiausią įtaką komunalinių atliekų susidarymui turi gyventojų skaičius (bei jų pajamos), todėl pastovioji mokesčio dalis neturėtų būti apskaičiuojama pagal parametrą, kuris labiausia įtakoja susidarančių atliekų kiekį. Dažnas šio parametro kitimas reikalauja didelių darbo sąnaudų atnaujinant duomenis bei daro sudėtingu teisingo mokesčio dydžio paskaičiavimą. Be to, taikant šį parametrą padidėja galimybė vengti mokesčio mokėjimo, todėl gali padidėti apmokėjimo už atliekų tvarkymą kontrolės sąnaudos.

Apskaičiuojant mokesčio kintamą dalį pagal **naudojamų mišrių komunalinių atliekų konteinerių skaičių ir tūrį** nebus reikalingos papildomos duomenų rinkimo priemonės bei turėtų išaugti atliekų turėtojų suinteresuotumas mažinti atliekų kiekį. Tačiau šis parametras gali dažnai kisti ir tai pareikalaus didelių darbo sąnaudų atnaujinant duomenis bei gali būti sudėtinga teisingai paskaičiuoti mokesčio dydį. Be to šio parametro savybės nėra visiškai tinkamos kintamos dalies apskaičiavimui, kadangi vienodo tūrio konteinerius turintys asmenys, juos gali ištuštinti skirtingu dažniu ir taip pašalinti skirtingą atliekų kiekį (ko negalima įvertinti taikant šį parametrą).

Norint taikyti parametrą **„naudojamų mišrių komunalinių atliekų konteinerių skaičius, tūris (dydis) ir ištuštinimo dažnis“** reikės įdiegti papildomas duomenų surinkimo priemones bei jį taikant, dėl galimo atliekų turėtojų piktnaudžiavimo vengti mokesčio mokėjimo, gali padidėti apmokėjimo už atliekų tvarkymą kontrolės sąnaudos. Tačiau mažas šio parametro kitimas nereikalauja didelių darbo sąnaudų atnaujinant duomenis, o turimi duomenys apie atliekų kiekį ir atliekų turėtojus įgalins teisingai paskaičiuoti mokesčio dydį. Be to, pradėjus taikyti šį parametrą atliekų turėtojai bus suinteresuoti rūšiuoti atliekas ir mažinti mišrių komunalinių atliekų kiekį.

Apskaičiuojant mokesčio kintamą dalį pagal **atiduodamų mišriųjų komunalinių atliekų svorį** atliekų turėtojai būtų skatinami rūšiuoti ir kompostuoti atliekas, o prie tam tikrų sąlygų bus efektyviai taikomi teisingumo, proporcingumo bei teršėjas moka principai. Nepaisant šių teigiamų savybių, būtina įvertinti, kad norint užtikrinti nuolatinį atliekų svėrimą bus reikalinga įdiegti gana brangias papildomas priemones bei gali iškilti nemažai komplikuotų situacijų, dėl ko padidės mokesčio administravimo sąnaudos. Be to, taikant šį parametrą atliekų turėtojai gali pradėti piktnaudžiauti vengiant mokesčio mokėjimo, todėl gali padidėti apmokėjimo už atliekų tvarkymą kontrolės sąnaudos. Ženkliai išaugus mokesčio administravimo sąnaudoms atliekų turėtojai už atliekų tvarkymo sistemos administravimą turės mokėti žymiai daugiau nei taikant kitus mokesčio kintamosios dalies parametrus.

Taikant parametrą **„atiduodamų mišrių komunalinių atliekų svorio (kiekio) norma“**, atliekų turėtojai bus skatinami mažinti šalinamų mišrių komunalinių atliekų kiekius, tačiau išaugs pavojus, kad šalinamų mišrių komunalinių atliekų kiekis bus mažinamas nesąžiningais būdais (ypač normų nustatymo metu). Be to, žmogiškasis faktorius gali ženkliai įtakoti neteisingus atliekų svorio normos nustatymo rezultatus.

Būtina pažymėti, kad vadovaujantis Taisyklių 33 straipsniu, kintamosios dalies parametras „atiduodamų mišrių komunalinių atliekų svorio (kiekio) norma (remiantis nustatyta atliekų susikaupimo norma, jeigu ji savivaldybės sprendimu nustatoma)“ gali būti naudojamas apskaičiuoti kintamos mokesčio dalies dydį atliekų turėtojams, neturintiems individualių konteinerių. Nustatant kintamąją įmokos dedamąją visų kategorijų nekilnojamojo turto objektams, kurių savininkai naudojasi kolektyviniais konteineriais, gali būti taikomas vienas iš šių kintamųjų pasirinktinai:

1. Nekilnojamojo turto paskirtis ir plotas.
2. Nekilnojamojo turto paskirtis ir objektų skaičius.
3. Gyventojų/darbuotojų skaičius;
4. Atiduodamų mišrių komunalinių atliekų svorio (kiekio) norma (remiantis nustatyta atliekų susikaupimo norma, jeigu ji savivaldybės sprendimu nustatoma).

3.4.3. Galimybė naudoti parametrą „atiduodamų mišrių komunalinių atliekų svorio (kiekio) norma“

Kintamosios dalies parametras „atiduodamų mišrių komunalinių atliekų svorio (kiekio) norma (remiantis nustatyta atliekų susikaupimo norma, jeigu ji savivaldybės sprendimu nustatoma)“ gali būti naudojamas apskaičiuoti DVR kintamos dalies dydį atliekų turėtojams, neturintiems individualių konteinerių. Didelis šio parametro trūkumas yra tas, jog tikslių normų nustatyti beveik neįmanoma. Ruošiantis DVR įvedimui, ne viena savivaldybė atliko mišrių komunalinių atliekų susikaupimo normų matavimus, ir tyrimai parodė labai skirtingus rezultatus net tarp tokios pačios paskirties NT objektų.

Kadangi dabar mišrių komunalinių atliekų susikaupimo normos Pasvalio rajono savivaldybėje nustatytos atsižvelgiant į panašaus dydžio savivaldybėse atliktus normų tyrimus ateityje reikalinga atlikti atliekų susikaupimo normų matavimus Pasvalio rajono savivaldybėje. Atlikus šiuos matavimus vėlesniais metais DVR kintamoji dalis būtų nustatoma remiantis jų rezultatais.

3.4.4. Pasirinktas sprendimas

Apibendrinantis sprendimas, nustatytas vadovaujantis esamos situacijos Pasvalio rajone analize, Taisyklių teikiamomis galimybėmis, skirtingų parametrų privalumais ir trūkumais, pateikiamas *37 lentelėje*.

37 lentelė. NT objektų kategorijos ir DVR dedamųjų kintamieji (parametrai)

	Nekilnojamo turto objektų kategorijos	Dvinarės rinkliavos pastovioji dedamoji	Dvinarės rinkliavos kintamoji dedamoji	
			Naudojamas individ. konteineris	Naudojamas kolekt. konteineris
1.1	Gyvenamosios paskirties objektai (individualūs namai)	NT objekto plotas, (maks. apmok. plotas – 100 m^2)	Konteinerių skaičius, tūris ir ištuštinimo dažnis	MKA norma, kg/gyventojui
1.2	Gyvenamosios paskirties objektai (butai)			
2	Viešbučių paskirties objektai	NT objekto plotas, m^2	Konteinerių skaičius, tūris ir ištuštinimo dažnis	MKA norma, kg/m^2
3	Administracinės paskirties objektai	NT objekto plotas, m^2		
4	Prekybos paskirties objektai	NT objekto plotas, m^2		
5	Paslaugų paskirties objektai	NT objekto plotas, m^2		
6	Maitinimo paskirties objektai	NT objekto plotas, m^2		
7	Transporto paskirties objektai	NT objekto plotas, m^2		
8.1	Garažų paskirties objektai (juridinių asmenų)	NT objekto plotas, m^2		
8.2	Garažų paskirties objektai (fizinių asmenų)	NT objekto skaičius, vnt.		MKA norma kg/objekt.
9	Gamybos, pramonės paskirties objektai	NT objekto plotas, m^2		MKA norma, kg/m^2
10	Sandėliavimo paskirties objektai	NT objekto plotas, m^2		
11	Kultūros paskirties objektai	NT objekto plotas, m^2		
12	Mokslo paskirties objektai	NT objekto plotas, m^2		
13	Gydymo paskirties objektai	NT objekto plotas, m^2		
14	Poilsio paskirties objektai	NT objekto plotas, m^2		
15	Sporto paskirties objektai	NT objekto plotas, m^2		
16	Religinės paskirties objektai	NT objekto plotas, m^2		
17	Specialiosios paskirties objektai	NT objekto plotas, m^2		
18	Sodų paskirties objektai	NT objekto skaičius, vnt.		MKA norma kg/ objekt.
19	Kiti objektai			
19.1	Žemės ūkio paskirties objektai	NT objekto plotas, m^2	Konteinerių skaičius, tūris ir ištuštinimo dažnis	MKA norma, kg/m^2
19.2	Kiti neįvardinti objektai	NT objekto plotas, m^2		
19.3	Netinkami naudoti NT objektai	NT objekto skaičius, vnt.	-	-
19.4	Laikino statinio naudotojai, renginių ar projektų įgyvendintojai (kai sukuriamos atliekos nėra siejamos su NT objekto)	-	Konteinerių skaičius, tūris ir ištuštinimo dažnis (visa kaina)	MKA norma, kg/m^2

DVR dydis kiekvienam NT objektui Pasvalio rajono savivaldybėje yra nustatomas vadovaujantis Metodika, o jų argumentuotas pagrindimas pateikimas *tolimesniuose Galimybių studijos skyriuose*.

3.5. Pagrindiniai DVR dydžių įvertinimo principai

Šiame skyriuje aprašyti pagrindiniai principai, įteisinti Metodikoje, kurie naudojami DVR dydžio nustatymui.

3.5.1. DVR pastoviosios dedamosios įvertinimas

Pastoviosios sąnaudos skirtingoms NT objektų kategorijoms padalinamos vadovaujantis šiais principais ir etapais:

1. Pastoviosios sąnaudos padalinamos atsižvelgiant į NT objektų plotą. Šiam padalinimui konkrečioje savivaldybėje galima panaudoti apmokestinamą arba bendrąjį NT objektų plotą: gyventojams priskiriama pastovių sąnaudų dalis nustatoma pagal gyventojų naudojamų NT objektų ploto dalį (m^2) ir gyventojų skaičių tenkantį NT objektų plotui, juridiniams asmenims – pagal jų naudojamų NT objektų ploto dalį (m^2) ir darbuotojų skaičių tenkantį NT objektų plotui.
2. Visų savivaldybės teritorijoje esančių NT objektų plotą dalinant į 2 dalis gyventojų naudojamiems priskiriami *37 lentelės 1, 8.2, 18 eilutėse* nurodyti NT objektai, juridinių asmenų naudojamiems – *37 lentelės 2-7, 8.1, 9-17, 19 eilutėse* nurodyti NT objektai.
3. Kiekvienai gyventojų naudojamų NT objektų kategorijai tenkančios pastoviosios sąnaudos priskiriamos, atsižvelgiant į naudojimosi gyvenamosios paskirties, garažų paskirties ir sodų paskirties objektais koeficientus, kurie nurodyti *38 lentelėje*.

38 lentelė. Gyventojų naudojimosi nekilnojamojo turto objektais koeficientai

Nekilnojamo turto objektų kategorijos	Naudojimosi NT objektu koeficientas
Gyvenamosios paskirties objektai	1,03
Garažų paskirties objektai (fizinių asmenų)	0,10
Sodų paskirties objektai	0,26

Vadovaujantis pateiktu principu, garažų paskirties objektas (fizinio asmens) apmokestinamas 10 kartų mažesne pastoviąja DVR dedamąja nei gyvenamosios paskirties objektas, o sodų paskirties objektas – 4 kartus mažesne pastoviąja DVR dedamąja nei gyvenamosios paskirties objektas.

4. Kiekvienai juridinių asmenų naudojamų NT objektų kategorijai tenkančios pastoviosios sąnaudos priskiriamos, atsižvelgiant į vidutinį darbuotojų skaičių tenkantį NT objektų plotui. Kiekvienos NT objektų kategorijos darbuotojų ir ploto santykis (*39 lentelė*) apskaičiuotas apibendrinus Statistikos departamento duomenis apie darbuotojų skaičių Lietuvoje pagal ūkinę veiklą ir NT plotus registruotus ūkinėms veikloms. Koeficientai, nustatyti kiekvienos NT objektų kategorijai juridinių asmenų darbuotojų ir ploto santykį palyginus su vidutiniu darbuotojų ir ploto santykiu (Lietuvos mastu), pateikti *40 lentelėje*.

39 lentelė. Darbuotojų ir ploto santykis

Veiklos rūšys	Lietuvos Respublikos darbuotojai	Bendras NT objektų plotas	Santykis
Administracines paskirties	227.657	8.899.715	0,0256
Viešbučių, prekybos, paslaugų, maitinimo ir poilsio paskirties	265.031	8.938.532	0,0297
Gamybos, pramonės, sandėliavimo, transporto ir garažų paskirties	316.153	39.677.800	0,0080
Kultūros, mokslo ir sporto paskirties	171.329	10.869.414	0,0158
Gydymo paskirties	103.642	2.821.783	0,0367
Žemės ūkio paskirties	30.469	11.791.036	0,0026
Specialiosios, religinės paskirties	28.500	4.508.666	0,0063
Kitos paskirties (kitų NT objektų vidurkis)	97.113	–	0,0131

Lentelėje žemiau pateikiamas darbuotojų ir ploto santykio pasiskirstymas išdalintas pagal Lietuvos Respublikos Aplinkos Ministro įsakyme Nr. D1–150 „Dėl nekilnojamojo turto objektų, kurių savininkas arba įgalioti asmenys privalo mokėti nustatytą rinkliavą arba sudaryti komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimo sutartį, rūšių sąrašo patvirtinimo“ nurodytas NT objektų kategorijas.

40 lentelė. NT objektų kategorijoms nustatyti darbuotojų ir ploto santykio koeficientai

Nekilnojamo turto objektų kategorijos	Darbuotojų ir ploto santykio koeficientai
Viešbučių paskirties objektai	2,97
Administracinės paskirties objektai	2,56
Prekybos paskirties objektai	2,97
Paslaugų paskirties objektai	2,97
Maitinimo paskirties objektai	2,97
Transporto paskirties objektai	0,80
Gamybos, pramonės paskirties objektai	0,80
Sandėliavimo paskirties objektai	0,80
Kultūros paskirties objektai	1,58
Mokslo paskirties objektai	1,58
Gydymo paskirties objektai	3,67
Poilsio paskirties objektai	2,97
Sporto paskirties objektai	1,58
Religinės paskirties objektai	0,63
Specialiosios paskirties objektai	0,63
Žemės ūkio paskirties objektai	0,26
Kiti objektai	1,31

Statistikos departamento duomenimis 2015 metais Lietuvoje įregistruoti 1.239.894 darbuotojai. Statistikos departamentas nerenka duomenų apie darbuotojų skaičių, priskiriamą skirtingoms NT objektų kategorijoms. Siekiant surasti santykį tarp darbuotojų skaičiaus ir ploto specifinės rūšies NT objektų kategorijai, naudojami duomenys, kur Lietuvos respublikoje dirbančių žmonių kiekis suskirstytas pagal ekonominės veiklos rūšis, sekcijų tikslumu. Naudojantis Lietuvos statistikos departamento ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus aprašu ir NT įstatymu, duomenys perskirstyti į šias 8 grupes:

- Administracinės paskirties NT objektų kategorijai priskirti ekonominės veiklos rūšių „Informacijos ir ryšiai“, „Finansinė veikla ir draudimas“, „Nekilnojamo turto operacijos“, „Profesinė, mokslinė ir techninė veikla“, „Administracinė ir aptarnavimo veikla“ ir dalis

ekonominės veiklos rūšies „Viešasis valdymas ir gynyba; privalomojo socialinio draudimo grupė“ darbuotojai.

- Viešbučių, Prekybos, Paslaugų, Maitinimo ir Poilsio paskirties NT objektų kategorijai priskirti ekonominės veiklos rūšių „Didmeninė ir mažmeninė prekyba; Variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas“, „Apgyvendinimo ir maitinimo paslaugos“ bei dalis ekonominės veiklos rūšies „Kita aptarnavimo veikla“ darbuotojai.
- Gamybos, Pramonės, Sandėliavimo, Transporto ir Garažų paskirties NT objektų kategorijai priskirti ekonominės veiklos rūšių „Apdirbamoji gamyba“ ir „Elektra, dujos, garo tiekimas ir oro kondicionavimas“ darbuotojai.
- Kultūros, Mokslo ir Sporto paskirties NT objektų kategorijai priskirti ekonominės veiklos rūšių „Švietimas“ ir „Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla“ darbuotojai.
- Gydymo paskirties NT objektų kategorijai priskirti ekonominės veiklos rūšies „Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas“ darbuotojai.
- Žemės ūkio paskirties NT objektų kategorijai priskirti ekonominės veiklos rūšies „Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė“ darbuotojai.
- Specialiosios ir Religinės paskirties NT objektų kategorijai priskirti ekonominės veiklos rūšies „Kita aptarnavimo veikla“ ir dalis ekonominės veiklos rūšies „Viešasis valdymas ir gynyba“ darbuotojai. Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriuje, specialiosios paskirties nekilnojamo turto funkcijas vykdantys darbuotojai yra priskirti „Viešojo valdymo ir gynybos“ ekonominės veiklos rūšiai, tuo tarpu religinės paskirties nekilnojamo turto funkcijas atliekantys asmenys priskirti prie „Kitos aptarnavimo veiklos“ darbuotojų grupės. Bendras specialiosios ir religinės paskirties nekilnojamo turto objektų grupės darbuotojų skaičius gautas panaudojant kitus valstybinių institucijų publikuojamus statistinius duomenis.
- Paskutinei NT objektų kategorijai „Kiti“ priskirti likę darbuotojai. Tačiau neturint NT objektų ploto duomenų, šiai grupei priskirtas darbuotojų ir ploto santykis pasirinktas kaip aukščiau išvardintų nekilnojamo turto objektų grupių vidutinis darbuotojų ir ploto santykis.

Principų, kuriais vadovaujantis pastoviosios sąnaudos priskiriamos skirtingoms NT objektų kategorijoms, pagrindimas:

- Pagal Taisykles, DVR pastovioji dedamoji nustatoma pagal vieną iš trijų kintamųjų pasirinktinai: nekilnojamojo turto paskirtis ir plotas, nekilnojamojo turto paskirtis ir objektų skaičius arba gyventojų / darbuotojų skaičius.
- Pagal Taisykles, pastoviosios sąnaudos yra nuo komunalinių atliekų kiekio nepriklausančios komunalinių atliekų tvarkymo sąnaudos, ir jų padalinimas tarp skirtingų NT objektų kategorijų, nustatytų vadovaujantis LR Aplinkos ministro 2013 m. vasario 20 d. įsakymu Nr. D1-150, neturi būti siejama su atliekų kiekiu. Šio principo laikymasis ir aiškumas svarbus, atsižvelgiant į tai, kad dažnai iššaukia nesupratimą savivaldybėse (kur ir pastoviąją DVR dedamąją neretai bandoma sieti su į atliekų tvarkymo sistemą atiduodamu atliekų kiekiu).
- Skirtingų parametrų naudojimo tinkamumas:
    - parametras „nekilnojamojo turto paskirtis ir plotas“ yra tinkamas visoms NT objektų kategorijoms (gyvenamosios ir negyvenamosios paskirties objektams) – mokesčio dalis tenkanti kiekvienam objektui gali būti padalinta pagal pastovios DVR dedamosios dalį kvadratiniam metrui. Tačiau manome, kad toks sąnaudų priskyrimo būdas nėra visiškai teisingas, nes didelis mokestis nustatomas pasyviai naudojamiems dideliems NT objektams (pvz. sandėliai), tuo tarpu aktyviai naudojami nedideli NT objektai (pvz. maitinimo įstaigos) būtų apmokestinti sąlyginai mažu mokesčiu – svarbu nustatyti argumentuotą (skirtingą) normą kiekvienai atskirai NT objektų grupei (vadovaujantis LR AM įsakymu Nr. D1-150);
    - parametras „nekilnojamojo turto paskirtis ir objektų skaičius“ yra tinkamas panašios paskirties ir panašios apimties NT objektams (pvz. butai, gyvenamieji namai, garažai, sodų

valdos su pastatais). Tačiau šis parametras yra ypač neteisingas skirtingo dydžio tos pačios rūšies NT objektams – pvz. didžiulis prekybos centras ir maža kaimo parduotuvėlė pagal šį parametrą turėtų mokėti vienodą pastoviąją DVR dalį;

- parametras „gyventojų/darbuotojų skaičius“ yra sunkiai kontroliuojamas juridiniams asmenims priklausančiuose NT objektuose (dažnai įmonės turi kelis NT objektus, darbuotojai savo veiklą vykdo keliuose objektuose, darbuotojų priskyrimas konkrečiam objektui įmonėse nevykdomas). Tačiau šalies mastu atskiroms pramonės rūšims priskiriamų darbuotojų skaičius LR Statistikos departamentas pateikia, todėl yra galimybė nustatyti vidutinį darbuotojų skaičių tenkantį vienam kvadratiniam metrui atskiroms NT kategorijoms.

- Įvertinus visas aplinkybes ir panaudojant du pastoviosios DVR dalies parametrus – plotą ir darbuotojų skaičių (naudojamas šių parametrų santykis) pasirinktas būdas, pagal kurį galima išdalinti juridiniams asmenims priskirtas pastoviąsias sąnaudas tarp skirtingų NT objektų kategorijų, neatsižvelgiant į susidaromų atliekų kiekį.

5. DVR pastoviosios dedamosios dydis netinkamiems naudoti nekilnojamo turto objektams, kurie nekaupia atliekų (*37 lentelės 19.3 eilutė*), nustatomas toks, kad būtų padengtos minimalios šiems objektams nustatytos DVR administravimo sąnaudos.

3.5.2. DVR kintamosios dedamosios įvertinimas

NT objektams, kurie naudojasi individualiais konteineriais, DVR kintamoji dedamoji nustatoma įvertinus konteinerio ištuštinimo kainą, naudojamų konteinerių skaičių ir jų ištuštinimo dažnį.

Konteinerio ištuštinimo kaina nustatoma atsižvelgiant į konteinerio tūrį bei vidutinį numatomą ištuštinimo metu jame esančių komunalinių atliekų svorį ir komunalinių atliekų tvarkymo kainos savivaldybėje kintamąją dedamąją.

Individualių konteinerių ištuštinimo dažnis per metus numatomas atsižvelgiant į patvirtintas kiekvienos NT objektų kategorijos susikaupiančių mišrių komunalinių atliekų normas. Minimalus individualių konteinerių ištuštinimo dažnis negali būti mažesnis nei 70 proc. numatyto bazinio konteinerių ištuštinimo dažnio, kuris nustatomas atsižvelgiant į mišrių komunalinių atliekų susikaupimo normas ir naudojamų individualių konteinerių dydį/tūrį.

NT objektams, kurie naudojasi kolektyviniais konteineriais, DVR kintamoji dedamoji nustatoma pagal mišrių komunalinių atliekų susidarymo normas.

Pagal Taisyklių 16.4. punktą, pagrindžiant būtinąsias su komunalinių atliekų tvarkymu susijusias sąnaudas, turi būti vadovaujamasi mišrių komunalinių ir kitų atskirai surenkamų atliekų susikaupimo normomis. Mišrių komunalinių atliekų susikaupimo normos Pasvalio rajono savivaldybėje (*41 lentelė*) nustatytos atsižvelgiant į panašaus dydžio savivaldybėse atliktus normų tyrimus.

41 lentelė. Metinės komunalinių atliekų susikaupimo normos

Nekilnojamo turto objektų kategorijos	KA norma, kg/gyvent.	KA norma, kg/m^2	KA norma, kg/turto vnt.
Gyvenamosios paskirties objektai (individualūs namai)	193,45	-	-
Gyvenamosios paskirties objektai (daugiabučiai namai)	245,42	-	-
Viešbučių paskirties objektai	-	4,69	-
Administracinės paskirties objektai	-	2,31	-
Prekybos paskirties objektai	-	4,02	-
Paslaugų paskirties objektai	-	7,74	-
Maitinimo paskirties objektai	-	12,80	-
Transporto paskirties objektai	-	4,31	-
Garažų paskirties objektai (juridinių asmenų)	-	0,82	-
Garažų paskirties objektai (fizinių asmenų)	-	-	27,56
Gamybos, pramonės paskirties objektai:	-	1,96	-
Sandėliavimo paskirties objektai:	-	0,75	-
Kultūros paskirties objektai	-	0,64	-
Mokslo paskirties objektai	-	0,76	-
Gydymo paskirties objektai	-	3,50	-
Poilsio paskirties objektai	-	4,20	-
Sporto paskirties objektai	-	3,68	-
Religinės paskirties objektai	-	1,43	-
Specialiosios paskirties objektai	-	2,68	-
Sodų paskirties objektai	-	-	92,71
Žemės ūkio paskirties objektai	-	0,53	-
Kiti objektai	-	2,84	-

Šaltinis: Konsultanto skaičiavimai

Svarbu pažymėti, kad ateityje atlikus mišrių komunalinių atliekų normų tyrimus Pasvalio rajono savivaldybėje, atsižvelgiant į šių tyrimų rezultatus bus atliekama normų korekcija.

Apmokestinant atliekų turėtojus pagal normas sudėtinga metų eigoje fiksuoti atliekų srauto kitimą, atliekų turėtojams suaktyvinus rūšiavimą, be to atliekų susikaupimo normos gali būti keičiamos tik visai atliekų turėtojų grupei, todėl DVR kintama dalis trumpalaikėje perspektyvoje nepriklauso nuo atskiro NT objekto savininko elgsenos. Nors normų tyrimas sukuria papildomų sąnaudų, tokius tyrimus svarbu atlikti periodiškai – įvertinus bendrus komunalinių atliekų pokyčius atskiroms NT objektų kategorijoms turi būti operatyviai atnaujinamos komunalinių atliekų susikaupimo normos, o tuo pačiu ir DVR kintamosios dedamosios dydžiai.

3.6. DVR dydžių nustatymas

3.6.1. DVR pastovioji dedamoji

Kiekvienai NT objektų kategorijai (išskyrus garažų paskirties (fizinių asmenų) ir sodų paskirties objektus) pasirinktas DVR pastoviosios dedamosios parametras – nekilnojamojo turto paskirtis ir plotas. Gyvenamosios paskirties objektų maksimalus apmokestinamas plotas – 100 m^2 vienam turto vienetui, kitoms NT objektų kategorijoms apmokestinamo ploto apribojimo nėra. Skaičiavimuose daroma prielaida, kad dalis NT objektų galimai yra neeksploatuojami ir nepateks į apmokestinamų NT objektų sąrašą.

42 lentelė. DVR apmokestinimo bazė

NT objektų kategorijos	Bendrasis plotas, m^2	NT objektų skaičius, vnt.	Gyventojų skaičius, vnt.
Gyvenamosios paskirties objektai	883.220	-	25.609
Viešbučių paskirties objektai	667	-	-
Administracinės paskirties objektai	52.723	-	-
Prekybos paskirties objektai	34.563	-	-
Paslaugų paskirties objektai	8.439	-	-
Maitinimo paskirties objektai	4.113	-	-
Transporto paskirties objektai	989	-	-
Garažų paskirties objektai (juridinių asmenų)	74.008	-	-
Garažų paskirties objektai (fizinių asmenų)	-	319	-
Gamybos, pramonės paskirties objektai	104.303	-	-
Sandėliavimo paskirties objektai	150.391	-	-
Kultūros paskirties objektai	22.356	-	-
Mokslo paskirties objektai	53.261	-	-
Gydymo paskirties objektai	18.957	-	-
Poilsio paskirties objektai	2.659	-	-
Sporto paskirties objektai	5.342	-	-
Religinės paskirties objektai	4.365	-	-
Specialiosios paskirties objektai	768	-	-
Sodų paskirties objektai	-	62	-
Žemės ūkio paskirties objektai	326.212	-	-
Kiti objektai	75.630	-	-

Šaltinis: Registrų centro duomenys, PRATC ir konsultanto skaičiavimai

DVR pastoviosios dedamosios parametrų dydžiai kiekvienai NT objektų kategorijai skaičiuojami vadovaujantis *3.5.1 skyriuje* nurodytais principais ir *Metodikos 48-50 punktuose* nurodytomis formulėmis.

43 lentelė. Pastoviųjų sąnaudų padalinimas gyventojams ir juridiniams asmenims

NT objektų kategorijos	Priskirtos DVR pastoviosios sąnaudos, Eur
Gyventojų naudojami NT objektai	288099
Juridinių asmenų naudojami NT objektai	99379
Iš viso	**387.479**

44 lentelė. Pastoviųjų sąnaudų priskyrimas kiekvienai NT objektų kategorijai

NT objektų kategorijos	Priskirtos DVR pastoviosios sąnaudos, Eur
Gyvenamosios paskirties objektai	286.970
Viešbučių paskirties objektai	211
Administracinės paskirties objektai	14.374
Prekybos paskirties objektai	10.933
Paslaugų paskirties objektai	2.669
Maitinimo paskirties objektai	1.301
Transporto paskirties objektai	84
Garažų paskirties objektai (juridinių asmenų)	6.305
Garažų paskirties objektai (fizinių asmenų)	905
Gamybos, pramonės paskirties objektai	8.887
Sandėliavimo paskirties objektai	12.813
Kultūros paskirties objektai	3.762
Mokslo paskirties objektai	8.962
Gydymo paskirties objektai	7.409
Poilsio paskirties objektai	841
Sporto paskirties objektai	899
Religinės paskirties objektai	293
Specialiosios paskirties objektai	51
Sodų paskirties objektai	225
Žemės ūkio paskirties objektai	9.033
Kiti objektai	10.552
Iš viso	**387.479**

45 lentelė. DVR pastovios dedamosios parametrų dydžiai (pagal parametrą – nekilnojamojo turto paskirtis ir plotas)

NT objektų kategorijos	Priskirtos DVR pastoviosios sąnaudos, Eur	Bendrasis apmokestinamas plotas, m^2	Parametro dydis, Eur/m^2/metus
	A	B	C=A/B
Gyvenamosios paskirties objektai	286.970	883.220	0,32
Viešbučių paskirties objektai	211	667	0,32
Administracinės paskirties objektai	14.374	52.723	0,27
Prekybos paskirties objektai	10.933	34.563	0,32
Paslaugų paskirties objektai	2.669	8.439	0,32
Maitinimo paskirties objektai	1.301	4.113	0,32
Transporto paskirties objektai	84	989	0,09
Garažų paskirties objektai (juridinių asmenų)	6.305	74.008	0,09
Gamybos, pramonės paskirties objektai	8.887	104.303	0,09
Sandėliavimo paskirties objektai	12.813	150.391	0,09
Kultūros paskirties objektai	3.762	22.356	0,17
Mokslo paskirties objektai	8.962	53.261	0,17
Gydymo paskirties objektai	7.409	18.957	0,39
Poilsio paskirties objektai	841	2.659	0,32
Sporto paskirties objektai	899	5.342	0,17
Religinės paskirties objektai	293	4.365	0,07
Specialiosios paskirties objektai	51	768	0,07
Žemės ūkio paskirties objektai	9.033	326.212	0,03
Kiti objektai	10.552	75.630	0,14

46 lentelė. DVR pastovios dedamosios parametrų dydžiai (pagal parametrą – nekilnojamojo turto paskirtis ir objektų skaičius)

NT objektų kategorijos	Priskirtos DVR pastoviosios sąnaudos, Eur	NT objektų skaičius, vnt.	Parametro dydis, Eur/vnt./metus
	A	B	C=A/B
Garažų paskirties objektai (fizinių asmenų)	905	319	2,84
Sodų paskirties objektai	225	62	3,63

Atliekant skaičiavimus įvertinta, kad nedidelė dalis NT objektų, kurie yra netinkami naudoti (sudegę, visiškai sugriauti ar pan.), savininkui pateikus reikiamus duomenis ir deklaraciją dėl NT objekto išėmimo iš komunalinių atliekų turėtojų registro, turės mokėti minimalų nustatytą mokestį, kuris numatytas padengti administracines išlaidas administruojant objektą.

Naudojant parametrą „nekilnojamojo turto paskirtis ir plotas“ kiekvienam NT objektui DVR pastovioji dedamoji nustatoma pagal formulę:

$DVR_{PD} = DVR_{PDP} \times AP_{NTO}$

Kur:
DVR_{PD} – DVR pastovioji dedamoji (Eur);
DVR_{PDP} – DVR pastoviosios dedamosios parametro dydis (Eur/m^2);
AP_{NTO} – NT objekto apmokestinamas plotas (m^2).

47 lentelė. DVR pastovioji dedamoji gyvenamosios paskirties objektams (pagal parametrą – nekilnojamojo turto paskirtis ir plotas)

Gyvenamosios paskirties objekto plotas	DVR pastovioji dedamoji, Eur/metus
30 m^2	9,60
40 m^2	12,80
50 m^2	16,00
60 m^2	19,20
70 m^2	22,40
80 m^2	25,60
90 m^2	28,80
100 m^2 ir daugiau	32,00

48 lentelė. DVR pastovioji dedamoji juridinių asmenų naudojamiems NT objektams (pagal parametrą – nekilnojamojo turto paskirtis ir plotas)

NT objektų kategorijos	DVR pastovioji dedamoji, Eur/metus				
	50 m^2	100 m^2	200 m^2	500 m^2	1000 m^2
Viešbučių paskirties objektai	16,00	32,00	64,00	160,00	320,00
Administracinės paskirties objektai	14,00	28,00	56,00	140,00	280,00
Prekybos paskirties objektai	16,00	32,00	64,00	160,00	320,00
Paslaugų paskirties objektai	16,00	32,00	64,00	160,00	320,00
Maitinimo paskirties objektai	16,00	32,00	64,00	160,00	320,00
Transporto paskirties objektai	4,50	9,00	18,00	45,00	90,00
Garažų paskirties objektai (juridinių asmenų)	4,50	9,00	18,00	45,00	90,00
Gamybos, pramonės paskirties objektai	4,50	9,00	18,00	45,00	90,00
Sandėliavimo paskirties objektai	4,50	9,00	18,00	45,00	90,00
Kultūros paskirties objektai	8,50	17,00	34,00	85,00	170,00
Mokslo paskirties objektai	8,50	17,00	34,00	85,00	170,00
Gydymo paskirties objektai	20,00	40,00	80,00	200,00	400,00
Poilsio paskirties objektai	16,00	32,00	64,00	160,00	320,00
Sporto paskirties objektai	8,50	17,00	34,00	85,00	170,00
Religinės paskirties objektai	3,50	7,00	14,00	35,00	70,00
Specialiosios paskirties objektai	3,50	7,00	14,00	35,00	70,00
Žemės ūkio paskirties objektai	1,50	3,00	6,00	15,00	30,00
Kiti objektai	7,00	14,00	28,00	70,00	140,00

Naudojant parametrą „nekilnojamojo turto paskirtis ir objektų skaičius“ kiekvienam NT objektui DVR pastovioji dedamoji nustatoma pagal formulę:

$$DVR_{PD} = DVR_{PDP} \times TOS_{NTO}$$

Kur:
DVR_{PD} – DVR pastovioji dedamoji (Eur);
DVR_{PDP} – DVR pastoviosios dedamosios parametro dydis (Eur/turto objektui);
TOS_{NTO} – NT objektų skaičius (objektas).

49 lentelė. DVR pastovioji dedamoji juridinių asmenų naudojamiems NT objektams (pagal parametrą – nekilnojamojo turto paskirtis ir objektų skaičius)

NT objektų kategorijos	DVR pastovioji dedamoji, Eur/metus		
	1 objektas	2 objektai	3 objektai
Garažų paskirties objektai (fizinių asmenų)	2,84	5,68	8,52
Sodų paskirties objektai	3,63	7,26	10,89

3.6.2. DVR kintamoji dedamoji

NT objektams, kurie naudojasi individualiais konteineriais, DVR kintamoji dedamoji nustatoma pagal naudojamų komunalinių atliekų konteinerių skaičių, tūrį ir ištuštinimo dažnį.

Konteinerio ištuštinimo kaina nustatoma vadovaujantis *3.5.2 skyriuje* nurodytais principais ir *Metodikos 55 punkte* nurodyta formule.

50 lentelė. Konteinerio ištuštinimo kaina

Konteineriai	Atliekų svoris konteinerio ištuštinimo metu, kg	Konteinerio ištuštinimo kaina, Eur
120 l talpos konteineris	17,28	0,73
240 l talpos konteineris	34,56	1,47
770 l talpos konteineris	110,88	4,70
1100 l talpos konteineris	158,40	6,72

Skaičiuojant atliekų svorį konteinerių ištuštinimo metu daroma prielaida, kad vidutinis konteinerio užpildymas ištuštinimo metu sudarys 80 proc., o vidutinis tūrinis svoris bus 180 kg/m^3.

Naudojant parametrą „naudojamų komunalinių atliekų konteinerių skaičius, tūris ir ištuštinimo dažnis“ kiekvienam NT objektui DVR kintamoji dedamoji nustatoma pagal formulę:

DVR_{KD} = KPK x KS x KID

Kur:
DVR_{KD} – DVR kintamoji dedamoji (Eur);
KPK – konteinerio ištuštinimo kaina (Eur/vnt.);
KS – naudojamų individualių konteinerių skaičius (vnt.);
KID – naudojamų individualių konteinerių ištuštinimo dažnis per metus (kartai).

51 lentelė. DVR kintamoji dedamoji NT objektams, naudojantiems individualius konteinerius

Naudojami konteineriai	DVR kintamoji dedamoji, Eur/metus		
	Ištuštinama 12 k/m	Ištuštinama 18 k/m	Ištuštinama 24 k/m
120 l talpos konteineris			
1 konteineris	8,76	13,14	17,52
2 konteineriai	17,52	26,28	35,04
3 konteineriai	26,28	39,42	52,56
240 l talpos konteineris			
1 konteineris	17,64	26,46	35,28
2 konteineriai	35,28	52,92	70,56
3 konteineriai	52,92	79,38	105,84
770 l talpos konteineris			
1 konteineris	56,40	84,60	112,80
2 konteineriai	112,80	169,20	225,60
3 konteineriai	169,20	253,80	338,40
1100 l talpos konteineris			
1 konteineriai	80,64	120,96	161,28
2 konteineriai	161,28	241,92	322,56
3 konteineriai	241,92	362,88	483,84

NT objektams, kurie naudojasi kolektyviniais konteineriais, DVR kintamoji dedamoji nustatoma pagal mišrių komunalinių atliekų susidarymo normas.

Dėl skirtingų komunalinių atliekų susikaupimo normų DVR kintamosios dedamosios parametrų dydžiai kiekvienai NT objektų kategorijai yra skirtingi ir paskaičiuoti vadovaujantis *Metodikos 59 punkte* nurodyta formule.

52 lentelė. DVR kintamosios dedamosios parametrų dydžiai (pagal parametrą – KA susikaupimo norma gyventojui)

NT objektų kategorijos	KA norma, kg/gyvent./metus	Parametro dydis, Eur/gyvent./metus
Gyvenamosios paskirties objektai (individualūs namai)	193,45	8,20
Gyvenamosios paskirties objektai (daugiabučiai namai)	245,42	10,41

53 lentelė. DVR kintamosios dedamosios parametrų dydžiai (pagal parametrą – KA susikaupimo norma NT objekto plotui)

NT objektų kategorijos	KA norma, kg/m^2/metus	Parametro dydis, Eur/m^2/metus
Viešbučių paskirties objektai	4,69	0,20
Administracinės paskirties objektai	2,31	0,10
Prekybos paskirties objektai	4,02	0,17
Paslaugų paskirties objektai	7,74	0,33
Maitinimo paskirties objektai	12,80	0,54
Transporto paskirties objektai	4,31	0,18
Garažų paskirties objektai (juridinių asmenų)	0,82	0,03
Gamybos, pramonės paskirties objektai:	1,96	0,08
Sandėliavimo paskirties objektai:	0,75	0,03
Kultūros paskirties objektai	0,64	0,03
Mokslo paskirties objektai	0,76	0,03
Gydymo paskirties objektai	3,50	0,15
Poilsio paskirties objektai	4,20	0,18
Sporto paskirties objektai	3,68	0,16
Religinės paskirties objektai	1,43	0,06
Specialiosios paskirties objektai	2,68	0,11
Žemės ūkio paskirties objektai	0,53	0,02
Kiti objektai	2,84	0,12

54 lentelė. DVR kintamosios dedamosios parametrų dydžiai (pagal parametrą – KA susikaupimo norma NT objektui)

NT objektų kategorijos	KA norma, kg/turto vnt./metus	Parametro dydis, Eur/m^2/metus
Garažų paskirties objektai (fizinių asmenų)	27,56	1,17
Sodų paskirties objektai	92,71	3,93

Naudojant parametrą „MKA susikaupimo norma gyventojui“ kiekvienam NT objektui DVR kintamoji dedamoji nustatoma pagal formulę:

$DVR_{KD} = DVR_{KDP} \times GS_{NTO}$

kur:
DVR_{KD} – DVR kintamoji dedamoji (Eur);
DVR_{KDP} – DVR kintamosios dedamosios parametro dydis (Eur/gyventojui);
GS_{NTO} – NT objekte gyvenančių gyventojų skaičius (vnt.).

55 lentelė. DVR kintamoji dedamoji gyvenamosios paskirties objektams (pagal parametrą – KA susikaupimo norma gyventojui)

Gyvenamosios paskirties objekto gyventojų skaičius	DVR kintamoji dedamoji, Eur/metus	
	Individualūs namai	Butai
1 gyventojas	8,20	10,41
2 gyventojai	16,40	20,82
3 gyventojai	24,60	31,23
4 gyventojai	32,80	41,64
5 gyventojai	41,00	52,05
6 gyventojai	49,20	62,46
7 gyventojai	57,40	72,87
8 gyventojai	65,60	83,28

Naudojant parametrą „MKA susikaupimo norma NT objekto plotui“ kiekvienam NT objektui DVR kintamoji dedamoji nustatoma pagal formulę:

$DVR_{KD} = DVR_{KDP} \times AP_{NTO}$

kur:
DVR_{KD} – DVR kintamoji dedamoji (Eur);
DVR_{KDP} – DVR kintamosios dedamosios parametro dydis (Eur/ m^2);
AP_{NTO} – NT objekto apmokestinamas plotas (m^2).

57 lentelė. DVR kintamoji dedamoji juridinių asmenų naudojamiems NT objektams (pagal parametrą – KA susikaupimo norma NT objekto plotui)

NT objektų kategorijos	DVR kintamoji dedamoji, Eur/metus				
	50 m^2	100 m^2	200 m^2	500 m^2	1000 m^2
Viešbučių paskirties objektai	10,00	20,00	40,00	100,00	200,00
Administracinės paskirties objektai	5,00	10,00	20,00	50,00	100,00
Prekybos paskirties objektai	8,50	17,00	34,00	85,00	170,00
Paslaugų paskirties objektai	16,50	33,00	66,00	165,00	330,00
Maitinimo paskirties objektai	27,00	54,00	108,00	270,00	540,00
Transporto paskirties objektai	9,00	18,00	36,00	90,00	180,00
Garažų paskirties objektai (juridinių asmenų)	1,50	3,00	6,00	15,00	30,00
Gamybos, pramonės paskirties objektai	4,00	8,00	16,00	40,00	80,00
Sandėliavimo paskirties objektai	1,50	3,00	6,00	15,00	30,00
Kultūros paskirties objektai	1,50	3,00	6,00	15,00	30,00
Mokslo paskirties objektai	1,50	3,00	6,00	15,00	30,00
Gydymo paskirties objektai	7,50	15,00	30,00	75,00	150,00
Poilsio paskirties objektai	9,00	18,00	36,00	90,00	180,00
Sporto paskirties objektai	8,00	16,00	32,00	80,00	160,00
Religinės paskirties objektai	3,00	6,00	12,00	30,00	60,00
Specialiosios paskirties objektai	5,50	11,00	22,00	55,00	110,00
Žemės ūkio paskirties objektai	1,00	2,00	4,00	10,00	20,00
Kiti objektai	6,00	12,00	24,00	60,00	120,00

Naudojant parametrą „MKA susikaupimo norma NT objektui“ kiekvienam NT objektui DVR kintamoji dedamoji nustatoma pagal formulę:

$DVR_{KD} = DVR_{KDP} \times TOS_{NTO}$

kur:

DVR_{KD} – DVR kintamoji dedamoji (Eur);
DVR_{KDP} – DVR kintamosios dedamosios parametro dydis (Eur/turto objektui);
TOS_{NTO} – NT objektų skaičius (objektas).

57 lentelė. DVR kintamoji dedamoji juridinių asmenų naudojamiems NT objektams (pagal parametrą – KA susikaupimo norma NT objektui)

NT objektų kategorijos	DVR kintamoji dedamoji, Eur/metus		
	1 objektas	2 objektai	3 objektai
Garažų paskirties objektai (fizinių asmenų)	1,17	2,34	3,51
Sodų paskirties objektai	3,93	7,86	11,79

3.6.3. DVR dydžiai ir jų keitimas

DVR dydis kiekvienam NT objektui apskaičiuojamas sudėjus nustatytas DVR pastoviąją dedamąją ir kintamąją dedamąją. Nustatyti DVR dydžiai užtikrina, kad iš NT objektų savininkų arba jų įgaliotų asmenų surinktomis lėšomis būtų padengtos visos su komunalinių atliekų tvarkymu susijusias būtinosios sąnaudos. Perskaičiavus būtinąsias sąnaudas ir apmokestinimo parametrų dydžius, DVR dydžiai gali būti pakeisti.

Būtinosios sąnaudos perskaičiuojamos pasibaigus veiklos einamųjų finansinių metų 9 mėnesiams. Ateinantiems finansiniams metams jos įvertinamos, atsižvelgiant į einamųjų metų 1-9 mėn. faktinius ir 10-12 mėn. prognozuojamus finansinius rezultatus, numatomus kainų (komunalinių atliekų surinkimo kaina ir Panevėžio regioninio komunalinio atliekų sąvartyno atliekų priėmimo kaina) bei mokesčių pokyčius ir į naujų komunalinių atliekų tvarkymo priemonių įgyvendinimą.

Apmokestinimo parametrų dydžiai perskaičiuojami pasibaigus veiklos einamųjų finansinių metų 9 mėnesiams. Įvertinant jų dydžius (NT objektų kategorijų plotai, NT objektų skaičius, gyventojų skaičius) ateinantiems finansiniams metams naudojami praėjusių pilnų finansinių metų DVR administravimo informacinėje sistemoje sukaupti duomenys.